

»SLOVENE« volja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
na celo leto naprej, h 100—
na pol leta " " " 55—
na četrt leta " " " 30—
na en mesec " " " 10—
Enozemstvo celoletno K 140—
Sobotna izdaja:
na celo leto " " " K 20—
na en mesec " " " 25—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna petstvar (50 mm
široka in 3 mm visoka ali sje
prostor)
za enkrat " " " po K 3—
za redni razglas, poslana
itd. " " " po K 3-50.
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 50/5 mm K 10.
Za vsak dan izvenredni po-
redeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Ropisati se ne vračajo; neizplačana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglaš.,
avstr. in češke 24.797, ogr. 25.511, bosn.-herc. 7563.

Jugoslovanska matica.

V nedeljo 21. t. m. se je ustanovila v Ljubljani pokrajinska podružnica Jugoslovanske Maticе. Ljubljana se je odela za to priliko v zastave, na odprtem prostoru pred hotelom »Slon« pa so se zbirale že v zgodnjih dopoldanskih urah ogromne množice. Od vseh strani so prihajali ljudje. Vsa Ljubljana je bila na nogah. Neprestano so dohajala razna društva, šolska mladina z zastavicami, razne korporacije, godbe, okrašeni vozovi, kmetje na konjih itd. Veliko množico, ki se je zbrala na zborovalnem prostoru in v stranskih ulicah so cenili na 30.000.

Zborovanje je otvoril z balkona hotela »Slon« ljubljanski župan dr. Tavčar, ki je pozdravil množico in naglašal, da je vse privedla k slovesni ustanovitvi Jugoslovanske Maticе ena sama misel, da ne sme ostati niti en Jugoslovčan izgubljen za skupno domovino. Treba je delati, beseda mora postati meso, da bo zadnji Jugoslovčan osvobojen v zasedenem ozemlju.

Nato je govoril

v imenu VLS

predsednik SKSZ prof. Mazovec, ki je izjavil:

Slavni zbor!

Čast mi je pozdraviti Vas v imenu vseh onih množestvenih Slovencev, političnih in kulturnih delavcev, ki so si izbrali krščanska načela za smernico svojega življenjskega delovanja.

Glavno načelo krščanstva je ljubezen. — Ljubezen do bližnjega. Zato slovesno v imenu vseh naših somišljenikov proglašam ljubezen, tako tudi ljubezen do italijanskega ljudstva in bridko obžalujem, da je to, v svojem jedru pošteno ljudstvo oropano prilike, da bi razpravljalo brez posredovalcev po svojih pravih zastopnikih z našim jugoslovanskim ljudstvom. Urinili so se vmes imperijalistični in nacionalistični mešetariji, ki so kljub globokorešnim svarilom velikega misleca Wilsona oslepili italijansko ljudstvo z lažljivimi podatki o naših krajih in ki vadijajo sedaj za našo zemljo, kot vojaki na Golgoti za obleko na križ razpetega Kristusa.

In naravnost genljivo je, kako varno se počutijo ti kvartopirci pod bridkim križem, na katerem visi naša Jugoslavija. In kako slovesno si zagotavljajo medsebojno ljubezen, ker se jim za enkrat še ne zdi primerno, da bi si skočili v lase, ker njihove račune in zapadle menice plačuje še za enkrat Jugoslavija. Toda, če tega več ne bo, kaj pa potem?!

Mi razumemo Italijo in njene težave! Italija hoče biti velesila, Italija se s tem tudi ponaša. Toda velesila z na vseh kon-

cih in krajih pristopno in nezavarovano obalo, velesila brez potrebnih sirovin in kolonij, velesila brez lesa in premoega, ... to je bolj čudna velesila. Zato se je Italiji zahotelo vse vzhodne jadranske obale od Trsta do Valone, zato Italija neodoljivo hrepeni po celokupni Sloveniji, po naših šumskih gozdih, po našem črnem dijamantu — premogu. Italija bi rada našo Adrijo spremenila v italijansko jezero, jugoslovanski Balkan pa v svojo kolonijo, da bi tako ojačena posegla pozneje tudi proti severozapadu, jugu in jugovzhodu v francosko in angleško posest. Da so oni zgornji omenjeni kvartopirci menda slepi in gluhi, nas koncem koncev ne more in ne sme več toliko brigati: skrbeti moramo predvsem, da naše darove, po katerih tako hlepi razburljivo italijansko srce, obesimo bolj visoko, da se jih ne dotakne nepoklicana roka.

Povdarjam še enkrat: mi ljubimo ljudstvo italijansko, mi mu prijazno želimo roko. Boli nas srce, ko opazamo, da Italija te naše prijateljske roke ne vidi, Italija si po nepotrebnem dela sovražnike, Italija provocira ves pošteno-misleči svet, nasproti razlučenim sovražnikom se pa misli zavarovati s strateškimi mejami. Dandanes ne drži nobena strateška meja več, pač le ena drži: medsebojna na pravičnosti temelječa ljubezen. Italija dela pa račun brez krčmarja; dela se, kakor da bi krčmarja ne hotela poznati. Cel svet pozna Srbe in njihov boj za svobodo; Hrvate poznajo Italijani iz svoje lastne zgodovine bolj kot marsikateri drugi narod, zato jim ne maram svežiti spomina; in Slovenci smo tudi dobojevali uprav giganški boj z nemštvom, boj za obstanek. In ta naš trojedni narod Srbov, Hrvatov in Slovencev da bi klonil z glavo? ... Nikoli!

Slavni zbor! Kdor je enkrat okusil svobodo, ta je ne izpusti več; kdor se je seznanil s svobodo, nebeško poslanko, ta jo ljubi na veke. Naš trojedni narod Srbov, Hrvatov in Slovencev je segel svobodi v roko, te roke naš narod ne izpusti več, tudi Italiji na ljubo ne. Naj si zapomni in naj se odloči Italija: naš trojedni narod z našimi bitidobri, iskrenimi prijatelji, pa tudi odločenimi nasprotniki!

Slavni zbor! H koncu se zavedimo še ene zgodovinske resnice: romanska zvezda ugaša, naša slovanska pa šele vstaja. Pozdravljamo bratski narod češki in viteški narod poljski, ki nastopata zopet pot nasilno-pretrganega zgodovinskega razvoja. Naj bi ta dva brata v medsebojni ljubezni in pravici poravnala obmejne spore in se spomnila potem svojega brata Jugoslavana. Pozdravljamo močno Poljsko in našo mater Rusijo. Naj bi poljski narod tudi s svojim ruskim bratom

uredil obmejna vprašanja na podlagi pravice in ljubezni in Rusiji dal prosto roko, da zaščiti nas Jugoslavoane.

Naš poseben pozdrav pa še velja veliki naši materi Rusiji: pozdravljamo jo, pa ne one caristične Rusije, ki je podpisala londonski pakt, marveč Rusijo svobodnih kmetov in svobodnih delavcev. Tej novi Rusiji velja naš pozdrav in klic: Vstani! Ta Rusija se bo duševno preoblekla in okopala, medtem ko romanski zapad tega ni več zmožen iz lastne moči. Prijeti ga bo morala velika Rusija za slabotno tresočo se rokco in peljati k vodi življenja. In takrat bo naš dan, dan slovanstva. V duhu že vidim ta dan in kličem vsem primorskim Slovincem, Hrvatim in Srbom: Na svidenje, svobodni med svobodnimi, v naši mladi krepki Jugoslaviji! (Burno odobravanje!)

Nato je govoril

dr. Ravnihar:

Kličemo vas danes, ko razvija svoj prapor Jugoslovanska Matica; zakaj ona vas zove vse brez razlike spola, stanu in razrede, vse, ki gledate v narodu svojem svojo krvno rodbino, vse, ki vam je tudi nje najmanjši član brat ali sestra.

Gre za eminenten skupni interes našega naroda, ki se mora, ako hoče v mednarodnem svetu veljati kot enak med enakimi, napram temu svetu reprezentirati kot en edinstveni narod enega mišljenja, ene volje in enega imena. Gre za stotisoče naših bratov, pa najsi bodo tega ali onega domačega političnega prepričanja, ki so ostali v »tujini«. Gre za njih gospodarska, kulturne in socialne koristi, gre za njihovo politično mišljenje ali smrt. Obraniti jih hočemo do onega trenutka, ko bo ob skrajnih točkah njihovih stanovališč potekla tudi državna naša meja.

Med svetovno vojno so vstajali prvi državniki, zastopniki močnih narodov stare kulture ter oznanjali evangelijsko bratstva, »prave demokracije«, enakosti pravic narodom velikim in malim, narodom, ki naj sami odločajo o svoji usodi ter o svoji pripadnosti tej ali oni državi.

Po vojni pa so se zaprli v zaduhlo posvetovalnico, vanjo niso pustili solčnih žarkov, zunaj pa je ostalo življenje, resnično, realno življenje. Sedli so za zeleno mizo, vzeli zemljepisne karte, vanje zarisali modre in zelene črte ter si dejali, te črte pa naj čuva — liga narodov. Premikajo te narode, kakor po Wilsonovem izreku — figure na šahovi deski.

Kaj mislijo, da so narodi res še to, kar so bili pred sto leti? Suverenost je prešla v roke teh narodov samih.

Danes vemo, da so se borili zavistni državniki le proti nemškemu imperia-

lizmu, zato da na mestu njega postavi — svoj imperializem.

Mirovni instrument, ki naj pomenja amputacijo živga in zdravega dela našega telesa, je nasilje in za nas ne bo eksistiral, dokler ne pride pravični trenutek, ko bo vedel narod jugoslovanski ena politična celota. Nismo ustvarili Jugoslavije, da bi v njej životali po milosti svojih sosedov, da bi v njej hirali in umirali. Nam se hoče življenje, življenja lepega in velikega, vrednega te bogate zemlje, vrednega njenega krasnega ljudstva. In življenje je boj in boj je življenje! Ni to imperijalizem, ker ne čemo ničesar, kar ni naše. Zahtevamo: prirodno pravo. V svoji borbi za pravico bomo iskali zaveznikov. Naše oči so uprte v stolnici ob Vitavi in ob Visli; ni več daleč čas, ko bode ruski velikan z mogočno svojo roko poregal v naglo se vrteče kolo po vestnice. Toda večna je resnica, najboljši zaveznik si sam sebi, je lastna tvoja sila.

Vzgojiti moramo velik edinstveni narod, narod svoje kulture, narod, imponujoč z lastno gospodarsko silo in socialno pravečnostjo, da bomo lahko rekli: Sem Jugoslovčan, in kdo je več? (Odobravanje.)

V imenu NSS je pozdravil zborovanje g. Deržić, v imenu Sokolskega sveta g. E. Gangl, v imenu Samostojne kmetijske stranke g. Jak. Kušar.

V imenu akademikov in srednješolcev zasedenega ozemlja

je govoril akademik Čok: Srednje in visokošolsko dijaštvo, željno duševne hrane, ki mu jo odreka tuja nasilna roka v domovini ob našem Jadranskem morju, se je zateklo v svojem idealizmu med brate, ki jim nudi solnce svobode. Celokupno dijaštvo zasedenega ozemlja, kot njegov pravi zastopnik, katerih rodbine, starše, brate in sestre in nas same tlačil nasilje tujega sovraga, ki ne moremo sodelovati na zgradbi svobodne Jugoslavije, pozivljamo Vas, na naše svobodne brate: Pojdite na delo z močno voljo in velikim duhom. Ustvarite mu Jugoslavijo močno, silno in edinstveno. Jugoslovanska Matica bodi dobra in skrbna mati svojim svobodnim otrokom, ne zapusti naj pa tudi nas, s svojih sirot, ki obljublamo njej in svobodni domovini večno zvestobo. Pozdravljamo ustanovitev Jugoslovanske Maticе v imenu akademične mladine ljubljanskega vseučilišča, nositeljice jugoslovanske ideje, ki se je rodila z njo. Ta mladina čuti danes, da njen boj za svobodo in ujedinjenje celokupne Jugoslavije ni popoln. Ve, da njene naloge niso dovršene. Danes, v svobodni domovini, kot vedno prej zastopa najmodernejše principe bratstva, enakosti in svobode posameznikov in narodov. Toda med nami je in ostane največji cilj svoboda

LISTEK.

Spomini starega dekleta.

Francoski spisal René Bazin. Prevel F. P. Hrašt.

(Dolje.)

Ali je mislil sliko? Jozua je razumel tako in je bil vesel. In nihče mu ni vzel te misli, kajti, komaj je frater Jean izpregovoril teh par besedi, ki mu jih je iztisnilo usmiljenje, je hitro odšel.

Jozua je umrl v trapistovskem samostanu. Njegov grob je med rujavimi fratri in njegovih magov ni še pokrilo apno. Nikdar nisem videla skromnejšega darila, ki bi segal celo onkraj življenja.

9. Pogovor z gospodom kaplanom.

Prihajam od pridige; govorila sem jo jaz sama. Imela sem enega samega poslušalca in to je bil gospod kaplan. Star je 25 let in je sin teh Gurmierjev, so gotovo najlepša kmečka družina in najboljša v vasi, kjer prebivam vsako poletje. Pred kratkim posvečen in poslan za par dni med svoje domače na počitnice, me je prišel obiskat. Pričakuje škofovega dekleta, ki mu določi mesto vikarja v kakšni župniji na deželi. Poznala sem ga, ko je bil čisto majhen. Dokler je bil v civilu, sem ga tikala, ko je oblekel duhovniško suknjo,

sem mu rekla Vi. Ko sva se zopet videla, v trenutku, ko je stopal v življenje, s tako težko nalogo, slabo poznavajočo zlo, s tako živim navdušenjem za dobro, sem mu rekla: »Gospod kaplan, ali mi dovolite, da Vam naredim pridigo, seveda proti povračilu?«

Bil je zadovoljen.

»Gospod kaplan, tri točke bi Vam navedla, ki boste imeli od njih korist pozneje, ko se ne bom več upala Vam dajati opominov.

In najprej se boste prepričali, da ni ideal, ki ga ima svet o svetnem duhovniku, več tisti kot nekoč. Iz različnih vzrokov se je izpremenil, rekla bi najraje, da se je dvignil. Kar zahtevajo dandanes od kurata ali vikarja, strogo življenje, da je sam zase, gorečnost in disciplino, je zelo podobna temu, kar pričakuje človek od meniha. Bonhomija nima več prostora med nami in npravna brezbriznost je le poostrila javno strogost, kadar gre za to, da sodijo duhovnika. Oh, gospod kaplan, kje so tisti verni časi, ki so puščali vašim prednikom, kakor pravijo, toliko svobode! Mislim namreč pošteno svobodo besede, obnašanja in teka! Indiferentnost zahteva več kot vera! Zasluduje Vas s pozornim očesom; vidi v Vas eksemplar vere, in ne pozna njenih nauk; škandalizira se nad vsako malenkostjo — ali dela se vsaj tako in Vaša vloga je v resnici grozna, v času, ko toliko ljudi sodi ves nauk po enem

človeku. Mislite vedno na to; bodite prepričani, da trpi k nesreči ta svet, ki ne veruje z najčudnejšo strogostjo, da bi mu bili podobni, celo v mnogih dovoljenih stvareh. Ne boste postali bogati, ne boste kadili, se ne vozili s kolesom, ne hodili na lov, ne kosili prepogosto v mestu. Kar se tiče te zadnje točke, Vam povem na uho, da mislim malo skoro tako kot svet, četudi nimam tako rigoroznega duha. Kosilo! Kadar boste v letih, dragi moj gospod kaplan, boste storili boljše ako boste zavrnili, trikrat izmed štirih. Priznam, da se najdejo izjeme, v mestu in na deželi. Toda govorim o navadi. Malo jih je, ki jo imajo. Mnogi so jo mislili vzeti iz ljubezni do bližnjega. Toda ona je grda. Sicer je pa to samo primer, ki ga Vam navajam. Skoro vedno pride enemu ali drugemu izmed tovarišev pri misli, ki Vam je v čast in ta misel je: »Vidite, po dve, tri, štiri ure je gospod župnik med nami. Ali ni trkal med tem časom kak revež na njegova vrata in jih našel vedno zaprta? Ali ga ni klical bolnik? Ali nismo vzeli za nas same časa, ki je kakor denar za miloščino, namenjen za vse potrebe? Ali ga ne zadržuje jemo mi — mi bolj kot njegovo delo?« In za kakšen dobiček? Pazite, da ne rečem skrajno plitki in da more zavrniti duhovnik, ki se tam čuti domačega, kvečjemu eno zmožnost izmed deseterih, ki so bile izrečene. Ali je gotov, da naredi to dobro?

In naj bo še tako podkovan in še tako duhovit, ga spravi lahko v zadrego kdo, ki ima dober jezik in poklic za debato, kakor se najdejo tupatam, navadni in dvomljivi ljudje, ki jih ne plaši nič, ki jih navadno mišljenje razburi kot izzivanje, ki ugovarjajo vsemu in če jih spravi kak dokaz v zadrego, se zateko k dogodbicam, ki jih znajo krasno pripovedovati in ki z njimi triumfirajo. Kajti poslušalci so taki, da pogosto nimajo drugega kriterija pri sodbi o kaki tezi kot zabavo, ki jo imajo pri tem. Zato je izrekel neki župnik mistični stavek: »Težje je dobro obedovati kot narediti dobro pridigo.« — Gospod kaplan, iz tega vidite zahteve naših ljudi. Ostali so janzenisti v tem kar se tiče discipline duhovščine. In svojo prvo točko bi mogla formulirati torej: celo po poklicu imate pravico, da živite posvetno; oni pa zahtevajo od Vas, da živite preprosto.

Pa to še ni vse, kar zahtevajo od Vas. Spomniti bi se Vas upala, gospod kaplan, na drugo točko, v kateri se pa jaz — bolj kot pri prvi — strinjam z njimi. Oni imajo prav. Svet čudovito dobro zapazi nasprotje med duhovskim poklicem in željo po napredovanju. Takoj je ta zaničevanje, kakor hitro opazijo, da zamenjuje duhovnik svojo misijo s človeško karijero, da stremi za napredovanjem z istimi sredstvi, ki se jih poslužujejo oni, da se ponižuje do prav takih priporočil, da iste razburjenosti, da do pravih kompromisov. Čitate časopi-

lastnega naroda, ker le politična svoboda je temelj, na katerem gradi narod socialno svobodo, na kateri se izkrci njegova duša v velik kulturni polet. Le kot svobodni, samozavestni, zdravi in visoko stoječi narod si zamore uveljaviti svoje pravice do razvoja, izvršiti svojo kulturno mislijo človečanstva med narodi. Akademski mladi na vztraja na teh principih tembolj, ko živi na svobodni zemlji, z lastno krvjo priborjeni, ter slovesno pozdravlja ustanovitev Jugoslovanske Maticе, katero smatra za ognjišče notranjega preporoda narodne konsolidacije in kulturne edinstvene povzdige. (Odobranje.)

Nato je govoril v imenu jugoslovanskih dobrovoljcev in koroških prostovoljcev g. Alojzij Ude.

Za tem je prebral dr. Fornazarič

resolucijo:

Vsi narodno čuteči Jugoslavlani vseh političnih strank in vse njihove kulturne, gospodarske in socialne organizacije, zbrani (v ogromnem številu) dne 21. marca 1920 ob ustanovitvi glavne podružnice Jugoslovanske Maticе na manifestacijskem shodu pod milim nebom v Ljubljani

1. z ogorčenjem protestirajo, da mirovna konferenca, gazeč načelo samoodločevanja narodov, ne priznava našemu narodu v Primorju in v zapadni Koroški pravice, da bi se izjavil o svoji državni pripadnosti, ter namerava tako vsužnjiti slovese naših zavednih rojakov;

2. izjavljajo, da naš narod nikdar in nikakor ne more sprejeti nase niti teritorialnih žrtv, ki mu jih nalaga predsednik Wilson v svojem znanem načrtu jadranskega vprašanja, po katerem bi skoro pol milijona naših rojakov bilo odtrgano od našega narodnega telesa, ter da naš narod ne more mirovati, dokler ne bode delo našega popolnega osvobodjenja in ujedinjenja dovršeno;

3. pozivajo zato vse merodajne činitele v državi, naše zastopnike v inozemstvu in predvsem naše predstavitelje na mirovni konferenci, naj ne odstopijo niti za las od naših upravičenih narodnih zahtev;

4. pozdravljajo ustanovitev Jugoslovanske Maticе kot organizacijo, razširjeno po celi državi, ki si stavlja nalogo, da podpira in pospešuje narodne težnje odtrganih bratov in jim lajša njih robstvo;

5. pozivajo vse rojake brez izjeme, naj to organizacijo podpirajo z vsemi močmi pri njenem vzvišenem delu;

6. sporočajo rojakom na zasedenem ozemlju bratski pozdrav, zagotavljajoč jih, da narod v Jugoslaviji z njimi bridko čuti krivico, ki jo morajo prenašati pod tujim jarmom, ter jih pozivajo, da vztrajajo neomajno v borbi za svoje narodne pravice.

Resolucije so bile soglasno sprejete med burnim odobravanjem množice.

Izjave.

Predsedstvu skupščine so bile izročene nastopne izjave:

Slovenska straža iskreno pozdravlja ustanovitev Jugoslovanske Maticе, želi ji kot staro obrambno društvo, ustanovljeno za koristi obmejnih Slovencev, najlepših uspehov ter pričakuje z gotovostjo, da se najde po skupnem dogovoru način za vzporedno sodelovanje z Jugoslovansko Matico na istem polju in za iste rojake v tujini.

Slovenska krščansko-socialna zveza pozdravlja Jugoslovansko Matico ter pričakuje od nje, da bo v bratski slogi in spoznavno z drugimi obrambnimi društvi zvesto ščitila gnotne in kulturne interese našega naroda v tujini.

Jugoslovansko orlovstvo ugovarja po-

novno najodločnejše proti samoljubni in nasilni zasedbi vseh onih krajev, ki so in ostanejo nedeljivi del Jugoslavije. Z vsoto ostrostjo se obrača proti vsakršnemu imperializmu in zahteva neokrnjene ljudske samoodločbe za sloherni narod. Jugoslovanski Orel se bo boril vedno proti vsem, ki bi hoteli omalovaževati pravice človeške in narodne svobode ali ki bi jih kršili na kakršenkoli način. Izjavlja že vnaprej, da ne bo priznal nobenih sklepov, ki bi bili sklenjeni proti tem načelom brez nas in proti nam. Naj se odreče pravici kdorkoli, jugoslovanski Orel se ji ne bo in bo delal z vsemi svojimi sredstvi na to, da se nam prizna ta v celom obsegu. Rešitev te strani svoje naloge pa bo vršil Orel predvsem s delom, ki vzgaja tihe in silne značaje, vaje požrtvovalnosti ter nesebične sopomoči zatiranim in bednim, in ki dovaja do somerne rasti jasno prevladnega razuma in čistega srca vseh članov.

Slomškova zveza: Tudi učiteljstvo, organizirano v Slomškovi zvezi, izjavlja, da hoče delati med narodom in izročeno mu šolsko mladino po namenu ustanavljaljoče se Jugoslovanske Maticе. Izročeno nam mladino učemo prepeljati z neugasno narodno zavednostjo. Ljubezen, vcepljena v mlada srca, ne mine. Tega se vvedamo in po tem prepričanju uravnavamo svoje vzgojno delo po vseh šolah naše lene domovine. Izjavljamo, da hočemo storiti vse, da naša mladina ne postane gluha in nema za obupne klice neodrešenih bratov in sestri, da nikdar ne prizna kot tujčvo last našo s krvjo in potom namočeno grudo. Vzgojiti hočemo mladino v križarje, ki ne bodo poznali hlapčevstva in ki bodo pripravljeni, da maščujejo prej ali slej vsak rop, pa naj ga izvrše na znanu, severu ali jugu. To smatramo za svojo nalogo, zato: Jugoslovanska Matica naj živi!

Sprevod.

Po sprejetih resolucijah se je zborovanje zaključilo in po mestu se je razvil veličasten nepregleden sprevod udeležnikov zborovanja. Udeležili so se ga vse ljudske in srednje šole, sokolstvo, ljudstvo iz zasedenega ozemlja, številne slovenske kulturne organizacije, dobrovoljci, profesorski zbor ljubljanske univerze, zastopniki raznih zavodov, uradništvo, delavstvo, Česka obec, Ruski kružok, razna pevka društva, slikovite skupine narodnih roš, okrašeni vozovi, kmetijski jezdec, akademična društva, športne organizacije, gasilci in mnogobrojno drugo občinstvo. Sprevod, ki se je vil po vsem mestu, je bil viharo pozdravljen od občinstva. — Zvečer so bile slavnostne predstave v dramskem in opernem gledališču.

Obstrukcija.

»Državnotvorni« demokrati obstruirajo v začasnem parlamentu in državo razkrajajoči njihovi zavezniški socialisti jih podpirajo. Ta čedna strankarska dvojica dokazuje, koliko jima je do države in naroda. Kadar so demokratje govorili o državi, so mislili samo na sebe in svojo stranko; socialistom je bil pa očitno pravi in resnični cilj samo, ustvariti čim največ nezadovoljnosti med narodom, ker je to vada na njihov mlin.

Naši poslanci so v dunajski zbornici večkrat obstruirali in ves narod je njihov boj za pravice in obstoj slovenskega naroda odobral. Ozir na državo, ki je Slovence samo zatirala, ni bil in ni smel biti za naše poslance merodajen. Danes je drugače! Demokratje z obstrukcijo v parlamentu obstruirajo državo. Ugled naše države v zunanjem svetu je silno padeč, ko

je demokratsko-socialistična vlada segla po absolutističnem režimu in hotela parlament razpustiti. Takega nazadnjaškega stališča svet danes ne more več razumeti! Ugled države se je takoj zopet dvignil, kakor hitro je nastopila parlamentarna vlada in italijansko časopisje je beležilo to dejstvo kot za Italijo neugoden znak. Toda takoj nato so demokratje z obstrukcijo zadali ugledu države hud udarec!

Priznavamo, da ima vsaka stranka pravico do obstrukcije, ako so njeni bitni interesi vsled vladnega nasilstva v nevarnosti in nima nobenega drugega pravnega sredstva, da si izvojuje pravico. Tega sredstva pa se smejo posluževati parlamentarne stranke le, ako je država vsaj kolikor-toliko v rednih razmerah. Danes se pa odločuje o najvažnejših, življenjskih pogojih naše države; gre za to, ali naj se odtrga pol milijona naših bratov od svoje matere Jugoslavije in ali naj naša območna država dobi prost dohod na morje ali pa naj se njeni trgovinski bodočnosti zadrzne vrv okoli vratu.

Demokratom in socialistom se zdi danes ta »krivica«, da se ne morejo po svoji absolutistični, reakcionarni in protidemokratski metodi igrati več z ljudstvom. Nihče jih ne sili, da bi morali sedanjí vladi izreči zaupnico; njihova pravica je, da glasujejo v zbornici proti sedanjí vladi in ako dobijo večino, se sedanja parlamentarna vlada za trenutek ne bo pomišljala in šala mesto drugi, ki bo v zbornici imela več zaupanja. Toda demokratje in socialisti so v zbornici v manjšini. Zvesti, da ne morejo več zlorabljati svoje vladne moči v svojo, da bi se obranili potopa, nikakor ne opravičuje njihove obstrukcije.

Kako vse drugače so nastopale v zbornici sedanje vladne stranke, ko so bile v opoziciji! Njihova opozicija je bila dostojna, naravnost obzirna. Da je bil parlament sklenjen, je dala 35 glasov v zbornici, opravičeno je pa zahtevala, da vladni parlamentarci vršijo svojo dolžnost in prihajajo redno v parlament; njihove lenobe ni bila voljna podpirati in jim dajati priložnost, da bi doma po shodih blatili in sumničili najpoštenejše in najzaslužnejše politike iz opozicijskih vrst, opozicija naj bi pa vršila v zbornici dolžnosti vladnih strank! Jugoslovanski klub je bil tedaj celo tako obziren, da se niti debate ni udeležil, da je listom glasoval v zbornici in je tudi še po nesramnem napadu v glasilu slovenskih demokratov, zakaj da se ni odtelnil glasovanja, po dobri svoji tretjini glasoval. Demokratje so tedaj hoteli slepariti v nepoučeni slovenski javnosti. V parlamentu so člani Jugosl. kluba moledovali, da glasujejo in za storjeno uslugo so jih doma grdo napadali. Je-li ostalo še kaj politične morale?

Demokratje in socialisti so proti sedanjemu začasnemu parlamentu samo zato, ker nimajo v njem večine. Ako njihovi trditvi kaj verjeti, da hočejo hitre volitve, potem ne bi obstruirali v parlamentu. Saj je program sedanje vlade samo zato tako skrčen, ker hoče predvsem hitro na volitve in razen niti do konstituantne neodločljivih vprašanj vse prepustiti v odločitev ustavotvorni skupščini. Opozicija je z obstrukcijo deset dni parlamentu zapravela. Če bo svojo obstrukcijo nadaljevala, še dolgo ne bo sprejet volivni zakon, zakon na vojne dobičke, še dolgo ne bo mogoče v parlamentu razpravljati o valutni reformi! Če ti »državo ohranjujoči« parlamentarci ne marajo sodelovati, pa naj dela voljne večine v parlamentu ne ovirajo! Časi so resni!

Narod s pazljivim očesom zasleduje to demokratsko in socialistično igrčka-

nje z ljudskimi in državnimi interesi in bo dal lažidemokratom in lažisocialistom pri volitvah zaslužen odgovor!

Volitve na Hrvaškem.

Po šestletnem prestanku se je del jugoslovanskega naroda prvič podal k volitvam. Volilni izidi iz cele vrste hrvaških občin leže pred nami. Treznega opazovalca, ki je motril mrzlično politično presnavljanje v hrvaškem kmetem in delavskem ljudstvu, izid ni presenetil. Hrvaška je bila pred vojno dežela, kjer se niso volilci grupirali okrog velikih načel, da bi jih udeležili v javnem življenju, ampak os političnega življenja so bile posamezne osebnosti. Sedaj pa, ko je jedro ljudstva prišlo do besede, se je položaj izpremenil. Tiste stranke so ostale na površju, ki imajo jasen, globokosegajoč socialno-političen program in ki stoje na trdnem, načelnem temelju.

Demokratje, prejšnja zmagovita koalicija, so kljub ogromnim denarnim sredstvom in kljub celi šumi časopisja popolnoma poraženi. Rezultati, ki so jih dosegli v posameznih krajih so: 2, 1, 0, 2, 0. Izkazalo se je, da je fraza o narodnem edinstvu, ki je edina programna točka JDS, mrtva in da ljudstvo zahteva dejanj. Sedem mesecev so sedeli demokratje v vladi, sedem mesecev so si kopali grob in Hrvaška jih je prva spravila k političnim mrličem. Nič boljše se ne godi njihovim zaveznikom, socialnodemokratskim desničarjem. Zvođenili so svoj že itak uborni program, milijonarji so igrali proletarce in delavstvo jim je pokazalo hrbet. V Zagrebu so dobili 284 glasov izmed 17.852 volilcev, ki so se udeležili volitev. V tem industrijskem središču je to poraz, ki ga socialna demokracija gotovo ni pričakovala.

Tudi Hrvaška zajednica, ki nima globjega socialnega in svetovnega nazora, je pri volitvah oslabela. V Zagrebu, ki je bil njena trdna postojanka, so najmočnejša skupina komunisti. V celi vrsti občin so odvzeli tej stranki mandate komunisti in pučka stranka. Zvezda Hrvatske zajednice tone, stranka, ki živi od preteklosti in od spomina na slavno zgodovino, išče zastoj ravno vesja v težkem družabnem položaju sedanje dobe. Malomeščanstvo stoji še trdno za njo, a ljudske množice so ji tuje, kot so tuje tej stranki ljudske potrebe. Na mesto teh preživelih strank so v industrijskih središčih stopili komunisti, po deželi pa je v celi vrsti občin prodrla seljaška demokracija, ki je del hrvaške pučke stranke. Komunisti so že od poloma sem razvijali žilavo in bučno agitacijo, ustvarili so z denarjem in terorjem jedro svoji stranki v strokovnih organizacijah delavstva. Značilno za njih teror je, da so vpeljali črne liste za delavce, ki se nočejo organizirati pri njih. Z lahkoto so s svojimi obljubami pritegnili nase del bivšega malomeščanstva, ki ni imelo v preteklosti nikake načelne vzgoje. In danes imajo v Zagrebu, Osijeku, Virovitici, Vukovaru, Našicah, Dugaresi, Karlovcu najmočnejše zastopstvo v občinskih odborih. Vendar so se dosledno odpovedali županstvu, menda zato, ker nočejo sodelovati v kapitalistični družbi, v resnici pa ker žele imeti svobodne roke za hujšajočo agitacijo. Do danes so podirali, radevedni smo, kako bodo znali graditi. Saj je v občinskem gospodarstvu najmanj mesta za revolucionarne geste in največ prilike in odgovornosti za konstruktivno delo.

Druga zmagovita skupina je pučka stranka. To mlado gibanje je započelo pred dobrim letom par deseteric katoliške inteligence, danes pa ga drži po koncu mo-

se? Ne vem tega in svetujem Vam, da jih ne citate mnogo, toda ako jih citate, morate naleteti pogosto na članke proti temu ali onemu škofovskemu kandidatu ali proti temu škofu, ki pravijo, da odkrivajo manevre, ki se jih je poslužil duhovnik, da je prišel do škofovske palice in mitre. Ton je zaničljiv, mnogo je velikih besedi in žaljivih obdolžitvev v teh člankih in člančičih, pod katerimi je citati večkrat ime kakega »konservativnega« pisatelja. Meni se zdi opravičljiv samo čut: ta je popolnoma na mestu. Ta čut naleti v množici na enega teh globokih odmevov, ki kažejo, da je celo ideja pravega in nepravdega zapletena v vprašanje. In res prodri skozi do tja. In v imenu svojega dobrega čuta, svoje stare poštenosti obsoja ljudstvo duhovnika, ki je v sumu take slabosti, in slišati bi morali, kako govoré oni, ki so imeli od blizu ali daleč, po direktni avtoriteti ali po vplivu svoj delež pri cerkvenih imenovanjih! Koliko silno poučne ironije, kadar govoré o prosilcih. — In romanov, romanov, teh ne citajte, teh ne smete citati; kako so strogi pri tej točki! K nesreči imamo dovolj pisateljev, ki so skušali slikati dobre in slabe duhovnike, zlasti slabe, kar se jim je posrečilo le v tem drugem slučaju. Dobrim duhovnikom manika v teh romanih nadnaravnosti; to je vsega tega, kar tvori njihovo bitvo. Delujejo, govoré, padajo tako kot drugi ljudje, že izdelani od starosti, silno potr-

pežljivi, zmogni v navadnem življenju tisoč majhnih dobrih del in o priliki kakega heroizma, ki je silno podoben heroizmu odlikovanih rešiteljev: da ustavijo splašene konja ali skočijo v vodo, da koga rešijo, ali da strežejo z udanostjo kakega kužnega. Človek jim ne more odrekati svoje simpatije, toda vprašati se je treba, v čem se razlikuje tak duhovnik od kakega dobrega starega notarja, samca in filantropa. — Slabi so se posvetili bolj in med njimi so najsigurneje in najhujše osramočeni duhovniki, ki so prodali ljudem svoj božanski značaj.

Dragi moj gospod kaplan, lep slavo-spev na Vaš poklic. Kaj ne. Oni, ki ga ne razumejo, verujejo vanj vkljub temu, kajti predbacivajo Vam kot zlo to, kar se jim zdi čisto naravno pri navadnih ljudeh! Vem, da nimam o teh stvareh nobene avtoritete. Toda lahko Vam odkrijem svojo dušo kod navadna vernica in Vam povem, da tudi jaz nisem nikdar razumela tega hlepenja nekaterih duhovnikov. Zdi se mi, da bi si moral reči vsak, ki je bil poklican od zgoraj, vsako jutro skozi celo življenje kako stvar kakor na primer: »Odpovedal sem se samemu sebi; svoboden sem; imam tisto veliko svobodo, ki prinaša s seboj odpoved in imam to največjo milost, da sem ubog brez želje po bogastvu, da ne hrepenim po ničemer, da nisem človek poln razočaranja in človeškega brezupa. Vsa moja želja je, da sem v očeh ljudi, med

katerimi živim, jasna priča drugega ideala, kakor je njihov. V kmečki župniji, kjer bivam, je morda več sto, več tisoč duš, ki so vezane na mojo z vezmi vzgleda, molitve in ljubezni do bližnjega, ki jim jo dolgujem. Ali ni to neskončno več kakor mi Jopuščajo moje moči same, da storim; in če bi si vel prostovoljno iz bojazni eno samo dušo več, kako surovost in pravzaprav kako nevero bi pokazal s tem!»

Moj tretji opomin bo čisto kratek. Ne bi bil zadnji, če bi hotela biti popolna. Toda treba se je omejiti, zlasti v pridigi. Povem Vam torej samo, da se da razločevati med ljudmi, ki se ne strinjajo z Vašo vero, dvoje popolnoma različnih vrst. Nekateri so skrajno sovražni vsaki verski misli; večina pa kaže neke vrste respekt za verske stvari, ki se neskončno menja, ki sega od tega, kar imenujejo kemiki v svojih analizah »sledove« pa do želje po veri. To mišljenje je zelo pogosto združeno z res izvanrednim neznanjem tega, kaj je verniku credo. Mislim tu namreč na izobraženstvo, celo učenjake. In dovoljujem si Vas mimogrede prositi, da se spomnite, kadar srečate pozneje kakega izmed njih, bodisi v salonu, bodisi pri zborovanju, bodisi v pisani diskusiji, da ste imeli Vi vzgojo, kakršne oni niso imeli in da so imeli včasih težkoče, da spoznajo resnico in ji slede, ki so Vam bile prihranjene. Ne zabite tudi nikdar, da je neskončno mnogo zapeljanih. Koliko bi se dalo še povedati o temi! Ne

odpirajte najprej knjig s kontroverzami; odprite svoje srce človeka, ki ga je povečala ljubezen do bližnjega in pokažite, da ste jim brat, predno boste edini!»

Obljubil mi je, jaz pa sem bila zbegan, ker sem se bila pokazala tako domisljavo.

10. Meditacija o vasi.

Mnogo žensk nima drugega v mislih kot ljubezen. To zadostuje, da žive ali občudovanja vredno ali slabo ali omejeno in lahkomišno življenje. Vse odvsi od objekta. V tej trški vasi, ki leži pred menoj na oddaljenem griču, zavitem v zlato žito, in ki jo zdajpazdaj obsije zadnji solnčni žarek, v tej kopi koč, ki niso nič drugega nego ilovnate stene, krite s slamo ali opeko, poznam skoro vse matere, skoro vsa dekleta in dekletca, ki hodijo v šolo. Ona so najboljši del prebivalstva, čuvarke ubožanega ideala. Zablavlje in prepirljive, kakor so stare, pogosto lahkomišne, dokler so mlade, nezadostno poučene v svoji veri, se zdi, da so pogreznjene v gospodinskih skrbih in čisto pri tleh, kakor njihove kajže in njihovi hlevi. In vendar spoznam v njih, kadar jih opazujem od blizu, krščeno, dobrosrčno ljudstvo, dovtetno za marsikaj plemenitega, ki o njem samo ne ve ničesar. To je, da so treple ali začele trpeti za druge. One niso imele več dela kot moški, ki garajo trdo, ampak imele so več tistega truda, ki se ne plača z de-

gočna organizacija seljačke demokracije. V krščanstvu zasidrana načela, boj za pravice in gospodarsko premoč delavskega in kmetijskega ljudstva, čiste roke idealnih voditeljev — vse to ima močno privlačno silo na hrvatsko ljudstvo. To se je pokazalo pri volitvah. Karlovac, Tovarnik, Osijek in cela vrsta drugih mestnih občin so poslale močna zastopstva pučke stranke v občinske odbore. Še večji je pa uspeh seljačke demokracije (Kmečke zveze) v kmetijskih občinah. Delo dr. Petra Rogulje rodi bogate sadove, pučka stranka je na zmagovitem pohodu.

Tako se polagoma na ruševinah starih strank tvori dve močni skupini, ki sta zastopnici dveh ostro začrtanih svetovnih nazorov. Na eni strani revolucionarni komunisti, na drugi pa krščanska ljudska stranka, ki sklepa v svojih vrstah množice malih ljudi. Kolo moderne dobe bo strlo vse preživele politične tvorbe, kar je zdravega, to obvelja. In obveljalo bo smoteno in požrtvovalno delo za ljudstvo, narod bo pa spoznal, da so vsa gesla o uničujoči in edinorodni revoluciji laž in beseda brez jedra.

Jadransko vprašanje.

ZA SPORAZUM MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO.

LDU Beograd, 21. marca. »Politika« prinaša razgovor svojega pariškega dopisnika z nekim znanim francoskim diplomatom, ki je bil ves čas mirovne konference eden najmerodajnejših činiteljev francoske delegacije. Dopisnik »Politike« je vprašal diplomata, koliko časa bo še trajalo neurejeno stanje v okupiranem ozemlju naše Dalmacije. Diplomata je odgovoril: Vprašanje je zelo kočljivo, vendar pa smatram, da se more odgovoriti z logičnim zaključkom, da bo trajalo do tedaj, dokler ne pride med vašimi in italijanskimi predstavniki do direktnega sporazuma. Kakor je vsem znano, sta Anglija in Francija že nekočkrat posredovale, da bi se jadransko vprašanje odpravilo z dnevnega reda, toda razne okoliščine so vedno preprečile, da bi se to uspešno pripeljalo do konca. Wilsonova akcija je uspela samo relativno. V stvari sami je uravnil ravnotežje v oni smeri, ki so jo predstavniki zaveznikov že večkrat zavzeli. Sporazum med Italijo in Jugoslavijo pa je edini možen za rešitev, ki bi jo mogli obe deželi sprejeti brez ugovora, zakaj medtem ko so zavezniki izvršili s svojim znanim ultimatom od 10. februarja brezuspešno pretorijo Jugoslaviji, naj pristane na Lloyd Georgeov in Nittijev kompromis, je akcija Wilsona istovetna v negativnem smislu. Vaši in italijanski zastopniki so razumeli končno splošne interese. Pogajanja, pričeta v Londonu, so v resnici prekinjena, toda to ne znači, da so definitivno zavržena. Razna nasprotstva v splošnih ozirih med vašimi in italijanskimi zastopniki v Londonu, so bila daleč manjša nego v kateremkoli primeru prošlega leta, ko so se zavezniki trudili, da privedejo Sonnina v stik z vašo delegacijo. Notranje razmere v deželi so prisilile Nittijo, da je odgodil razgovore in da je pospešil ustvaritev nacionalnega kabineta, s katerim je — sedaj se more to reči — zagotovil sebi sodelovanje parlamenta. Reorganizacija Nittijevega kabineta v notranji in zunanji politiki nudi več garancij za možen povoljnega sporazuma nego kdaj prej. Diplomata je končal: »Med novimi aktivnimi sodelavci je nekoliko aktivnih intervencionistov s širokim obzorjem, s katerimi moremo na-

daljevati pogajanja, ki naj dovedejo do zblizanja in sporazuma med Italijo in Jugoslavijo. Nadalje pravi dopisnik »Politike«, da se sedaj nahaja jadransko vprašanje v stanju, ki zahteva novih ljudi, da bodo mogli nuditi nado za dovoljen izhod iz položaja, v katerega so naše odnose z Italijo dovedle razne D'Annunziade. Nadalje naglašja, da se od zaveznikov ne more pričakovati skorajšnje direktne akcije, ker bi bila, sodeč po dosedanjih poizkusih, odveč. Skorajšnji prihod Nittija v Pariz tekom tedna, ko bo namreč v parlamentu obrazložil svoje dosedanje delo v Londonu, bo ustvaril možnost, da se v Parizu nadaljujejo direktna pogajanja z našo delegacijo, ki s svoje strani nudi dovolj jamstva, da bo sprejela vsak kompromis, ki bi bil sposoben, da zadovolji naše življenjske interese v Jadranskem morju. Dopisnik »Politike« zaključuje: Iz tukajšnjih italijanskih krogov, ki stoje blizu mirovne delegacije, se čujejo glasovi o ponovnem italijanskem načrtu za sporazum, ki ga bosta Nitti in Scialoja predložila članom naše mirovne delegacije ob priliki bodočega sestanka. Trdi se namreč, da se bodo Italijani odrekli zahtevi po koridorju preko Voloske, zahtevali pa bodo nevtralizacijo vseh naših otokov in kontrolo luk v naših vodah.

TRŽAČANI ZA SAMOSTOJNOST TRSTA.

LDU Beograd, 21. marca. Iz Trsta poročajo: V Trstu se je pojavil močen pokret, da bi se takozvana »Julijska Benečija« odcepila od Italije z namenom, da se reši gospodarske propasti, ker je med tem, ko je genovsko pristanišče preobloženo z delom, tržaško pristanišče čimdalje bolj prazno in prebivalstvo vsega kraja čimdalje bolj siromašno. Italijanski trgovci naseljenici se pripravljajo, da zapuste Trst, ker nimajo posla. Prebivalstvo je uverjeno, da se samo z avtonomijo more rešiti »Julijska Benečija«, in sicer ne iz razloga, kakor želi to avtonomijo D'Annunzio, ki želi na ta način rešiti reško vprašanje, temveč z namenom, da se pozneje takozvana »Julijska Benečija« zjedini z Jugoslavijo.

Država SMS.

Občinske volitve v Zagrebu.

LDU Zagreb, 21. marca. V Zagrebu so bile danes občinske volitve. Agitacija je bila velika. Letakov je bilo do 60 vrst. Volitev se je udeležilo 77% volilcev, t. j. od 23.290 volilcev jih je glasovalo 17.950. Bilo je 10 listin. Dobili so: Socialni demokrati 1 zastopnika (284 glasov), nestrankska lista 1 zastopnika, Hrvatska pučka stranka 2 zastopnika (790 glasov), komunistična stranka 20 zastopnikov (7011 glasov), Frankovci 3 zastopnike (955 glasov), seljačka stranka (Radičeva) enega zastopnika (449 glasov), izvoljen Radič, radikalci nobenega zastopnika (110 glasov), Hrvatska zajednica 15 zastopnikov (5491 glasov), Demokratska stranka 5 zastopnikov (1882 glasov), Cionisti 2 zastopnika (496 glasov). Proti volitvam se bili vloženi protesti, ker se ni čuvala tajnost glasovanja, ker so se kupovale volilne izkaznice in ker so komunisti izvrševali teror.

Jugoslovanska Matica.

LDU Maribor, 22. marca. Včeraj se je vršila tu ustanovitev podružnice Jugoslovanske Maticice. Zborovanja se je udeležilo nad 2000 oseb, nakar se je razvil po mestu veličasten sprevod, ki so se ga udeležila

razna društva, korporacije, šolska mladina in mnogobrojno drugo občinstvo. Spreveda se je udeležilo okoli 5000 oseb. V sprevodu so se nosile zastave in napisi naših neodrešenih krajev.

Devizna centrala.

LDU Beograd, 22. marca. Za končno preuredbo devizne centrale se je osnoval poseben odsek, ki mu predseduje dr. Ivan Stojadinović, bivši generalni ravnatelj glavnega državnega računovodstva. Ta odsek, v katerem se nahajata poleg uradnikov ministrstva za finance tudi gg. Ujić in dr. Slokar bo posloval kot svetovalni organ v strokovnih finančnih vprašanjih.

Omejitev prometa.

LDU Beograd, 20. marca. (Uradno.) Ravnateljstvo državnih železnic naznanja: Po obvestilu ravnateljstva državnih železnic v Zagrebu se promet na ozemlju zagrebškega ravnateljstva nastopno omejuje: 1. Za Avstrijo je tranzitni promet vsega blaga ustavljen, razen pošilk, ki so naslovljene na »American Relief« ali »Oesterreichische Getreideanstalt« na Dunaju, kakor tudi zavezniskega vojnega blaga. 2. Pošiljke za Švico v polnih vagonih se morejo sprejemati le, ako je vozne liste vidrlo ravnateljstvo južne železnice, odnosno ako imajo odobrenje tega ravnateljstva za transporte.

Amerika.

LDU Washington, 20. marca. (Dun. KU) Poslanska zbornica je sprejela sklep, ki proglašja mirovno stanje z Nemčijo in zahteva od Nemčije, da prizna vse pravice, ki jih nudi Ameriki mirovna pogodba.

LDU Washington, 20. marca. (Dun. KU — Reuter) Vlada Zedinjenih držav sklepom obnovitvene komisije najodločnejše ugovarja, ker zahteva ta komisija prodajo nemških ladij v nevtralne dežele, da se Nemčiji omogoči prvo izplačilo dolžne odškodnine.

Francija.

LDU Pariz, 22. marca. Delegati kakih 500 zvez in sindikatov intelektualcev so osnovali konfederacijo duševnih delavcev.

Nemčija.

LDU Berlin, 21. marca. (Dun. KU.) Nocojšnja noč je potekla v mestu mirno. Le tu in tam je bilo čuti streljanje, ki se je vlekle do zgodnjega jutra. Iz zunanjih delov mesta severno od Spreeve je bilo slišati strele iz pušk in strojnic. Med 2. in 3. uro jutraj so metali mine in ročne granate. Tu je šlo najbrže za spopad med četami in oboroženimi delavci. Baj je več mrtvih in ranjenih.

LDU Berlin, 21. marca. (Dun. KU.) Dan je v splošnem mirno potekel. Vladni del mesta ostane vojaško zastražen. Da je stavka končana, se komaj opaža. Zelo pomankljiv je dovoz živil. Plinarna popolnoma stoji. Voda se more dovažati le v nekatere mestne dele. Stavkovni položaj je zelo nejasen.

LDU Berlin, 21. marca. (Dun. KU.) Kakor doznava zastopnik dunajskega dopisnega urada, je izpadlo glasovanje na številnih skupščinah, ki so jih priredili neodvisni socialni demokrati, večji del proti ukinjenju splošne stavke.

LDU Leipzig, 21. marca. (Dun. KU.) Prostovoljski oddelki državne brambe imajo še vedno zaseden notranji del mesta. Mešani oddelek je včeraj prekoračil

barikade pred ljudskim domom, ki je sedež nasprotniške Kappove vlade. Čete so zavzele ljudski dom in ga zapalile. Drugi naskakovalni oddelek je zavzel barikade v severnem delu mesta in je zasedel notranje mesto. Pri napadu na ljudski dom je bilo 5 mrtvih in 12 težko ranjenih. Ujetih je bilo 15 nasprotnikov. Zvečer je drhal zapalila več poslopij in zabranila požarni brambi gasiti. Ponoči je sodrga plenila po zalozah živil.

LDU Stuttgart, 21. marca. (Dun. KU.) Wolffov urad poroča: Poveljujoči general je bil odstavljen. Čete, ki so vdrle v mesto, se umikajo.

LDU Berlin, 22. marca. (Dun. KU.) Izrecni poziv večinskih socialistov in demokratskih delavskih organizacij, naj se delavci vrnejo k delu, ni imel posebnega uspeha. Cestna in podzemeljska železnica stoji. Tudi tovarne ne obratujejo.

LDU Bruselj, 22. marca. (Dun. KU — Havas) Nemška brzojavka javlja, da so zavezniške vlade pooblastile Bauerjevo vladu, naj pošlje v ruhrsko okrožje svoje čete radi tam začenjajočega se gibanja. Ta vest je popolnoma neosnovana. Nemška vlada je sicer prosila za to zavezniške vlade, katere pa ji niso odgovorile.

LDU Breslau, 22. marca. (Dun. KU) Tu je bil aretiran glavni urednik lista »Schlesische Zeitung«. Razen tega so prijeli nekaj dijakov, pri katerih je našla policija orožje. V soboto aretirani rektor tehniške visoke šole Heiner je bil danes izpuščen.

LDU Kiel, 22. marca. (Dun. KU — Wolff.) Po poročilu lista »Schleswig-holsteinsche Zeitung« je bil aretiran admiral von Lewetzow, bivši načelnik baltske pomorske postaje.

Nemška Avstrija.

LDU Gradec, 22. marca. (Dun. KU) Od srede januarja v Gradcu se mudeči francoski častnik, ki si nadeva ime grof de Montmorency, in se je izdal za poveljnika francoske vojaške misije na Štajerskem, je bil po mestni policiji razkrinkan kot pustolovec. Ko je zaslužil nevernost, je pobegnil iz Gradca, a je bil vendar v Leobnu aretiran in danes izročen graškemu deželnemu sodišču. Aretirani je slepar, ki je pred časom kot francoski častnik v Salzburgu naročil poseben vlak in se z njim odpeljal proti Dunaju. Pri tem je izvalil imovitemu sopotniku 50.000 frankov. Takozvani grof Montmorency je v Gradcu veržil in je osumljen tudi homoseksualnih pregreškov.

Mažarska.

LDUBudimpešta, 21. marca. (ČTU) Ogrski dopisni urad poroča: Uradni list objavlja vladno naredbo, kjer se opozarja, da določa zakon o vzpostavitvi ustave in o začasnih ureditvah izvrševanja najvišje državne oblasti, da je s 13. novembrom 1918 prenehalo izvrševanje kraljevske oblasti, vendar pa da se ni izpremenila tisočletna državna oblika Mažarske. Kraljevsko dostojanstvo in kraljevska oblast nista odpravljena kot pravni ustanovi. Nasprotno. Ker so v omenjenem zakonu razveljavljene ustavi nasprotujoče revolucionarne odredbe, ki nameravajo spremembo državne oblike in odstranitev kraljestva, je nedvomno, da ostane kraljestvo tudi po revolucionarnih dogodkih pravno nedotaknjeno. Dokler torej zakonodaja ne odredi drugače, ostane kraljestvo kot mažarska zakonita državna oblika. Temu primerno morajo oblastva, uradi in ustanove ogr-

narjem in ki odpira srce. One so matere, sestre, sosedje, one so stalna družina, med tem, ko se porazgube moški s konji v daljavi. Ta Perine, beračeva žena, je vzela k sebi dvoje otrok, ki jih vzgaja s svojimi in ki ju bo poljubila prav tako, ko izpolnita dvajseto leto; ta dolga Marija, kačzarica, ki je ves dan na delu, obvezuje že osem let vsak večer rane nekemu umazanemu, ušivemu pastirju — pijancu, in »ki nima ničesar od njega«, kakor pravijo ljudje; druga pospravlja, postelja in pometa bajto nekemu idiotu, ki je prišel nekega dne po cesti kdove odkod in ki se je ustavil v vasi, da počaka konec deževja in ki menda misli, da zmerom dežuje; deset drugih prenaša — in nekatere, ne da bi se pritoževale — zle može in prepirljive sorodnike; in na to Veroniko, dekletce vzgojeno brez matere, lepo kot paberkovalke pri slikarjih kot one, ki hodijo na njihovih slikah spredaj, se dvignejo vse mlade oči, kadar gre čez plan ali kadar kliče hlapce k obedu; toda nihče bi se ne upal, šaliti se z njo, ker je v njej neka sveta čistost, ki zadržuje celo suroveže. Odkod je vse to in vse drugo, za kar nihče ne ve? Kje so dobile one te lepe čednosti? Predvsem od svojih prednikov; one so dedinje dolgih generacij žensk, ki so imele globoko versko zavest, one so jasni fragmenti razbite umetnine, tega čudeža, kakršen je bil francoski kmet skoraj povsod. Kako prav je imel starček, ki mi je rekel: »Francija živi od svoje masti...« Da, k sreči živi od nje,

kajti od zunaj jo hranijo slabo in ji dajejo piti slabo ponarejenega vina.

Moški se niso ustavljali temu režimu tako dobro kakor ženske. Govorim o trški vasi in vem dobro, da smo tu pod povprečnostjo in da je mnogo krajev, kjer se ne čuti taka moralna izčrpanost. Toda to opazovanje je vendar zanimivo, s tem se da uginiti prihodnost. Da, zdi se mi, da hrepené skoro vsi po nečem novem, in da so obenem slabotni. Vedno je bilo težko izvléci iz kmeta, kaj misli dobrega, še težje pripraviti ga do tega, da bi pripoznal, kaj je pridobil, kaj izgubil, še celo to, da pové, kaj misli o juternjem vremenu. Toda kako se izraža tista zavist v njihovih očeh, besedah, gestah, v njihovem molku, kako jo čutim za seboj, kako me zasleduje, kadar grem čez trg in kako izgine v istem hipu, kajti, ako se obrnem, me pozdravlja! Mene ne sovražijo niti najmanj, pač pa moje bogastvo, moj klobuk, moj zastor, moje čevlje, celo besede, ki jih rabim. In bogata moram biti, bogata, saj vendar dam. In ne delam drugega kot da vračam, saj sem vendar bogata. Kadar jim ponujam pomoč, mislijo da jih hočem podkupiti. Kadar se jim nasmehnem, iščejo v tem namen. Če bi bila mož, bi mislili, da pripravljam kandidaturu. Nekaj je izginilo ali bo vsak hip izumrlo v njih in to je, čemur pravim ljubezen, to, kar sem našla tako pogosto pri svojih še revnejših prijateljih v Parizu ali v krajih po deželi, tista ganljivost, tista nagla gotovost, ki odgo-

varja: »Ni še razdalje med nama; vem, da me ljubite.« Bratstvo izginja, in prihaja sovraštvo in z njim bojazen. Boje se eden drugega: boje se izdajstva, časopisa, poslanca, ki so ga izvolili, biriča, poljske straže, vsega tega, kar bi moglo škodovati skrivnostni in zapeljivi moči oblub, od katerih pričakujejo vedno bolj in bolj svoj vsakdanji kruh, ki ga prosijo sicer še od zemlje, toda z manjšim zaupanjem in manjšo hvaležnostjo. Novo robstvo, mnogo hujše nego staro, kajti preje je bilo le telesno robstvo in boj se, da bi ne postalo tudi duševno.

Moški v tej vasi — in v koliko drugih? — so čisto zapuščeni. Nimajo ne dovoljne omike, ne vzgoje. V šoli same besede, blede moralne formule kakor zdravstveni nasveti, v kosarni, na predavanjih iste plitke fraze in potem še dalje: v kosarni in v mestu so se navadili celo umazanega življenja, dezertiranja, zaničevanja predstojnikov; sedaj: vsi slabi vplivi vetra, ki veje: to je, česar so se naučili. To je vse. Nihče jih ne vara, nihče ni ojačil njihovega omajanega smisla za skupnost. Ne vedoč drugega kot pisati, čitati, malo računstva in to kar je treba znati iz te obrekljive zgodovine, da se ne izgubi vesi ponaša na preteklost Francije, so se morali boriti sami proti najhujši invaziji sofizmov, ki je grozila razumu ne samo neukih, ampak tudi nekaterih drugih ljudi. To je hujše nego revščina, ta slabotnost pred zmoto, Duhovnik ne more zato ničesar: oni

imajo predsodke proti njemu in se ga izogibljajo, ne da bi ga poznali. Tudi učitelja, ki ga pač poznajo, ne bi poslušali raje, tudi če bi hotel govoriti. Kmetje ga ne smatrajo za prijatelja, v dnu srca niti kot sebi enakega. On ni vaščan, niso ga izbrali vaški očetje in matere, nima kosa zemlje, ni poslanec božji, ima le človeški opravek: izginil bo. Njegov vpliv bo kvečjem političen: on ni nikaka znamenitost ali, kakor so dejali včas, nikaka avtoriteta. Nekaj silnejšega kot zakoni in predpisi se upira temu. Kdo bo imel torej drugi, stalni, npraven, pomirljivi, srečni vpliv? V minulih časih ga je imelo par družin, meščanskih ali plemenitaških, ki so — vsaj večinoma — dobro vedele, da se pravi stanovati sluziti. Danes ima še moja sestra tū svoj »glavni stan«, tri kilometre od vasi, na vrhu grička, odkoder opazujem vsak dan igranje luči in vetra na žitu. Ona preživi tu sedem mesecev na leto. Niti ena druga družina, ki bi čitala in mislila, ne stanuje na občinskem teritoriju. Kajti tega ne morem reči o obeh Gopermontovih, sinovih lesnega veletrgovca, čigar grad je skrit čisto na kraju našega teritorija na robu gozda. Hodita na lov in ne delata na svojem gradu drugega kot da se postavljata. Včeraj jutro sem srečala mlajšega, ki pravijo o njem, da je olikan. Poslavljal sem se ravno od matere Büchette, ki je pobirala in murda tudi delala suho dračje. Odhajala je s svojo butaro na hrbtni in mi rekla: (Dajle.)

skega kraljstva v svojem označevanju navajati kot atribut »kraljevo ogrski«. Nad grbom mažarske države mora biti kot simbol mažarske državne vrhovne oblasti tudi za naprej podoba šefanske krone.

Turčija.

LDU Pariz, 21. marca. (Dun. KU — Brezlič.) Panislamski upor je izbruhnil v Traciji, Anatoliji in Arabiji. Poluradne vesti francoskih listov zatrjujejo, da je upor v zvezi z dogodki v Nemčiji. Turški polkovnik Jaffer-Tayer je napadel zavezniške čete v Macedoniji. Grške čete, ki imajo zasedeno Tracijo, so se mu ustavile. V Anatoliji je Mustafa Kemal napodil italijanske čete do obali. Francoske čete se bojujejo proti turškim nacionalistom v Ciliciji in gorenjem delu Sirije. Francoski general Gouraud je zaprosil za nujno ojačenje.

Politične novice.

† JDS-arji v Celju so imli 21. t. m. zopet »krasno uspehi« shod. Ne povedo sicer, koliko ljudi se je te »manifestacije« udeležilo. Dovolj je, če svet izve, da so govorili velmože dr. Kramer, Ribnikar in dr. Kukovec. Ta trojica nam jamči, da je bilo govorjenje tudi res duhovito. Posebno zanimiv je moral biti govor dr. Kukovca, ki »je žigosal malkontentstvo, politično slogaštvo, mlačnost in cepkarstvo«, ki se pojavlja v vrstah demokratske stranke. Menimo, da bi s tem govorom dr. Kukovec še bolj označil vsebino in jedro stranke JDS, ko bi bil dodal zraven še nekaj demokratske korupcije, hinavščine in politične omejenosti. Tega dr. Kukovec ni povedal. Pa nič ne de, ker za te lastnosti JDS že davno vemo.

† Kdo je zdražbar? »Učit. Tov.« zopet napada Slomškovo zvezo in piše — zvest svojimi stari navadi — dobesedno tako: »Slomškariji, ki vam je toliko za interese učiteljstva; Zakaj ne odposljete še v JDS, v NSS in v JSDS po enega svojih velmož, če hočete, da biti res taki nadstrankariji — pa se držite še danes kot nekdanji najbolj razupite stranke, ki eksistira na slovenskem jugu? Ali vas niso dogodki zadnjih let ničesar naučili? In če ste dalje res taki nadstrankariji, kaj iščete s svojo zdražbarijo na vaših zborovanjih taki pičli kakor so Orli? Ali značijo Gostinčarjeve besede: »Jugoslovanski klub stoji za vami,« vaše nadstrankarstvo? — V takem tonu psuje organ liberalnega učiteljstva katoliško ljudsko stranko, kateri se ima edino zahtaliti za zboljšanje »svoje«ga materialnega položaja, tako zmerja ta list naše poštene Orle, ki bodo sedaj vedeli, kaj jim je od teh ljudi pričakovati. Slomškova ima tako jasno označen program, da je vsaka dvomnost izključena in bodo njeni člani vedno pri tisti stranki, ki stoji na pozitivnih krščanskih temeljih in naj se potem stranka imenuje tako ali pa tako. Krščansko učiteljstvo se ravno zato bori za stanovsko organizacijo, da bodo potem iz njegove organizacije izključena zlasti materialna in pravna vprašanja in se lahko posveti zgolj kulturnemu delu. Zato zahtevamo, da se tudi liberalna Zaveza preosnuje v kulturno društvo z jasnim programom, skupno stanovsko organizacijo pa je treba še le ustanoviti. Dokler te organizacije nimamo, je edini pravi zastopnik učiteljstva, odposlanec Slomškove zveze pri vodstvu SLS, ki ima velikansko večino ljudstva za seboj in je pri nas edino odločilna v vseh vprašanjih. Kar je liberalna »Zaveza« dosegla, se je to zgodilo le potom krščanske učiteljske organizacije, ki je včasih preveč verjela lepim besedam. Vbodoče ne pojde tako gladko!

† Demokratijski teror na vseučilišču. Dejstvo, da so se drznili frankovci pri zagrebških občinskih volitvah zopet stopiti v politično življenje, je vzbudilo v Zagrebu veliko ogorčenje. Akademski mladina je sklicala na vseučilišče protestno zborovanje, na katerem so nastopile enotno vse kulturne skupine od Radičevih pristašev pa do komunistov. No, mesto da bi prišlo do enotne manifestacije, ki bi izrazila mišljenje vse najmlajše inteligence, so demokratijski vseučiliščniki po navodilu stranke izrabili to priliko za strankarsko volilno agitacijo. Ko so posamezni zastopniki kulturnih struj hoteli protestirati proti temu, da v jugoslovanskem Zagrebu nastopijo frankovci, plačanci Italijanov, se je dvignil iz vrst demokratske »zlate mladine« krič, kot da bi nastopil sam d' Annunzio. Koncem shoda je predsednik-demokrat stavil na glasovanje resolucijo demokratov, mesto da bi se glasovalo o resoluciji, ki so jo sporazumno sestavili zastopniki vseh skupin. Zahtevali so v njej, da vlada tekom 10 dni odstavi nekatere vseučiliške profesorje, češ da so krivi veleizdaje, — sicer izbruhne stavka. Niso stavili niti pogoja, da se uvede preiskava proti tem možem. Skupine, ki se s tem terorjem niso strinjale, so podale protest in so odšle, odločeno obsojajoči frankovce, a obenem z zahtevo, da se zadeva o profesorjih preišče, predno se jih obsodi in odstavi. »Demokrati« so po-

tem odšli s svojo resolucijo k banu, ki jim je pošteno bral levite. Seljačka omladina, radikalni akademski klub, demokratska liga, »Domagoj« in komunisti so pa podali pri vladi svojo resolucijo, v kateri protestirajo proti početju frankovcev; obenem so obvestili vlado o nasilnih metodah demokratske »zlate mladine«, ki se ni strahila niti dejanskih napadov na svoje tovariše. Na ta način so poskušali demokrati vloviti med par stotinami volilcev na univerzi še nekaj glasov. Dobili so svoje plačilo, — celih pet mandatov! In to klub stotisočim, ki so jih vrgli na ulico za kočjaže, agitacijo in podkupnine.

† Kaj hočejo frankovci? »Hrvatska obrana«, glasilo puške stranke v Osijeku, piše: »Tudi ti kadavri propalega režima, v katerem so kot gosenice blatili listje in sramotili hrvatsko ime, tudi ti so se pojavili povodom občinskih volitev v Zagrebu s posebno listo. Izjavljajo, da žive, potem ko so ob postanku svoje države javili svojo politično smrt. Medtem ko šari njihov drug Ivica Frank z našimi dušmani in v tržaškem »Piccolu« grdi hrvatski narod, naglašajo oni program, v katerem pišejo, da bo narod na temelju volitev odredil, v kako državno zvezo hoče vstopiti z ostalimi jugoslovanskimi plemeni in z veliko republiko severnih Slovanov. So li ti ljudje zblazneli? — Sedaj, ko so po ogromnih žrtvah svetovne vojne naša tri plemena ujedinjena, ko so za nami lepi a težki decemberski dnevi leta 1918., — sedaj pridejo frankovci in pravijo, naj začnemo vse od kraja.

† Dr. Prohaska zadeva. H poročilo o zadevi dr. Prohaske prinaša »Hrvat« popravek, v katerem trdi dr. Prohaska, da je res promoviral na politehniku v Monakovem. V toliko popravljamo i mi »Hrvatovo« vest, ki smo jo prinesli v zadnji številki.

† Čehi o nas. Poročali smo že o posetu dveh jugoslovanskih časnika pri slovaškem vodji Andreju Hlinki. Češkemu agrarno-socialističnemu bloku, ki je sedaj na vladi, ni bilo ravno ljubo, da prodre resnica o nasilnostih svobodomiselcev na Slovaškem v javnost. Dotična dva časnika sta dobila v Pragi potne liste in sta morala odpotovati v domovino. Vladni tiskovni urad ni imel nujnejšega posla, kot da je to popolnoma notranjo zadevo jugoslovanskih gostov sporočil brezjavno celemu svetu kot triumf ministra Šrobarja. »Našinec« piše ob tej priliki v uvodniku: »Z republikanskega demokratskega in posebej časnikaškega stališča je ta slučaj vreden obsojanja. Ni ga obsodila samo naša javnost z našimi listi na čelu, ampak tudi liberalni listi. »Tribuna«, ki stoji v službi židov, piše, da ima vsak častnikar pravico se informirati, kjer mu drago in ne upoštevati samo tega, kar mu povejo vladna poročila. Našim jugoslovanskim bratom pa bo ta slučaj gotovo najlepši pouk o položaju češkoslovaških katoličanov v naši republiki in najboljše informacija, ki so jo dobili na tem obisku. Tudi tu se potrjuje stari pregovor, da je marsikaka neprilika koristna in da prinese dobre sadove. Prepričani smo, da ti dobri sadovi tudi nas ne minejo in ne naše brate Jugoslovane, ampak še bolj okrepe bratske zveze med nami. Katolicizem mora postati internacionalna vsaj vseh slovenskih držav in zediniti vse člane v mogočno enoto, v katoliško internacionalno. S to mislijo in tem prepričanjem odpušajo od nas tudi ti jugoslovanski bratje, da bodo skupno z nami v svoji domovini gradili to veliko delo.« — Pozdravljamo to misel, ki je živela v dušah največjih slovenskih katoličanov takrat, ko sta bila slovaški in slovenski narod na dnu ponižanja. Prvi kamen tej realni, socialno misleči vzajemnosti bo položila slovaška mladina na orlovskem taboru v Mariboru. Da bi mogli takrat pozdraviti sredi slovaških Orlov tudi njih voditelja, Andreja Hlinko!

† Češka in Vatikan. Na čestitko sv. očeta je odgovoril predsednik Masaryk papežu Benediktu XV.: »Izražam spoštljivo zahvalo za čestitko; obenem želim Vaši Svetosti vsega dobrega. Te dni se predstavi v Vatikanu naš stalni zastopnik; s tem podajamo dokaz, da iskreno želimo, da bi bili novi odnosi naše države do Cerkve uravnani v miru in vzajemnem sporazumu.«

Dnevne novice.

— »Jugoslovanska Matica.« Pozivljamo vse one gg., ki imajo na razpolago slike nedeljskega slavnostnega zborovanja ali spreveda, da jih pošljejo vsaj v enem izvodu podpisaneu pripravljalnemu odboru na naslov: Pražakova ulica, št. 3, I. nadstr. Nabiralce članov prosimo, da vpišujejo prilažene člane točno in z natančnim naslovom ter izročijo izpolnjene pole z nabranimi vsotami podpisaneu v Pražakovi ulici št. 3, I. nadstr. — Opozarjamo, da more postati član le Jugoslovian, ki plača članarino vsaj za en mesec, t. j. 1 dinar. Osebe, ki ne pristopijo kot člani, je vpisati tudi v nabiralno polo, toda brez tekoče števke in njihov prispevek v rubriko za da-

rove. Pozivljamo vse organizacije kakor tudi posameznike, kateri nameravajo sodelovati pri nabiranju članov, da naznajo svoje naslove, odnosno organizacije ime in natančne naslove oseb, ki prevzamejo v organizaciji to nalogo. Podpisani odbor bo poslal tem osebam nabiralne pole. Pole so zaznamovane s tekočo številko, štampiljko Matice in z imenom pooblašitelja in pooblaščenca. — Pripravljalni odbor Jugoslovanske Matice, Pražakova ul. 3, I. nadstr.

— Himen. V nedeljo dne 14. t. m. se je vršila v baziliki Matere milosti v Mariboru poroka gospoda Lavoslava Habjanca z gospodično Leniko, rojeno Šulerjevo. Kot priče sta fungirala gospod viinarski ravnatelj Puklavac ter g. kletarski nadzornik Zabavnik. Bilo srečno!

— Novomesto. G. P. Fl. Ramšak D. I. bode imel v kapiteljski cerkvi postne konference prihodnji veliki teden od cvetne nedelje do velikega petka (28. marca do 2. aprila 1920) vsak večer ob 8. uri s sledečo vsebino: 1. Luč sveta! 2. Svetovna bolezen. 3. Večna sankcija. 4. Edina rešitev. 5. Kraljestvo resnice. 6. Sv. Križ — moč in modrost božja. K obilni udeležbi, posebno izobražene kroge, vljudo vabi predstojništvo kap. cerkve v Novem mestu.

— Darovi iz Amerike. Iz Domžal nam poročajo, da so domačini, ki se nahačajo v New Yorku, poslali domov okrog 20.000 K denarja za domžalske reveže. Ti darovi pa so se po posebnem odboru tako razdelili, da so dobili taki, ki niso potrebni, mnogo potrebnih pa ni dobilo ničesar. Ameriški rojaki, ki so za to izvedeli, so bili zelo ogorčeni. Dokaz temu je pismo iz Amerike, ki ga v odlomku priobčujemo: »Radi denarja, ki smo ga poslali na domžalsko občino, je pa tu vse ogorčeno. Mislimo, da smo ga poslali pravim možem. Toda, kako so ga delili? Dolgoletna vojna jih ni zmoodrila. Zakaj so dajali takim, ki imajo vsega dovolj, onim, ki nimajo, pa nič? Vseled tega bo trpel največ zopet ravno revež, ker tu ne bo nihče več pobiral za reveže; saj ne vemo, komu naj pošljemo, da bi dobil res le revež. Mi nismo poslali denarja v Domžale, ker smo božati in ker denarja nimamo nikamor dati. Mnogo jih je bilo, ki so darovali, če tudi sami nimajo mnogo, ker po cele merece ne delajo. In ta denar ubogih ubogim ti modrijani razdele med one, ki niso ubogi. To človeka boli. Ko bi Ti vedel, kako so ljudje tu jezni. Pojasnite te stvari v vaših listih. v »Slovencu«. Ko bi imel čas, bi sam za »Slovenca« napisal članek, da bi ljudje izvedeli.« — To pismo domžalskega rojaka iz Amerike pove, kako nerodnost je storil odbor s svojim razdeljevanjem. K temu pripomnimo še, da so ameriški darovalci sami določili nekatere osebe v omejenem odboru.

— Prireditve naših društev v Trzinu. Na praznik sv. Jožefa je bila v Domu javna telovadba Orlov, Orlic in obojnega naraščaja. Po priručnem nagovoru g. predsednika Orlovske zveze J. Pirca je bila slovesna zaobljuba vseh telovadcev. — V nedeljo se je ponovila narodna igra. — Na Marijin praznik se ponovi javna telovadba na zahtevo občinstva. — V nedeljo je imela J. S. Z. važen sestanek kršč. soc. delavstva, v ponedeljek je bilo predavanje v Domu. — Na praznik sv. Jožefa so priredili društveni člani v Domu večer s tombolo, godbo in petjem.

— Tržič. V nedeljo 21. t. m. je bil g. Kristan pri nas. Njegovi nekdanji zvesti poslušalci so se pripravljali, da ga »dojstno« sprejmejo. Eden izmed komunistične stranke, h kateri je pristopilo malodane vse rdeče delavstvo ga je oklofotal in ravno tako njegova dva pristaša. Socialistično delavstvo je g. Kristana, ki se je sprehajal pozneje po trgu z raznimi vzkliki, ki mu niso bili po volji, pozdravljalo. Ministrovanje je gosp. Kristanu spodneslo vodstvo socialistične stranke.

— S sejma v Liti. Na sejm v Liti dne 15. marca t. l. je prišla tudi Marija Bučar iz Volavlj. Ko je kupovala v trgovini Lebinger, ji je bila ukradena črna denarnica, v kateri je imela 600 K denarja.

— Sprememba voznega reda. Obratno ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani priobčuje: Izpremembe v voznem redu na progah južne železnice od 1. aprila. Od 1. aprila t. l. vozi na progi Grabštajn—Maribor, glavni kolodvor, mesto dosedanjega vlaka št. 416 vlak št. 416a, ki odhaja iz Grabštajna ob 4.40, iz Dravograda ob 6.22 in prihaja v Maribor ob 8. uri ter ima tako zvezo z vlakom št. 35b/207, ki odhaja iz Maribora ob 18.55, iz Pragerskega ob 20.30 in prihaja v Čakovec ob 22.33. V nasprotni smeri vozi iz Čakovca vlak št. 250 do Ptujja in iz Ptujja vlak št. 224 do Maribora. Vlak št. 250 odhaja iz Čakovca ob 3.45, vlak št. 224 pa iz Ptujja ob 5.43 ter prihaja v Maribor ob 6.59. — Na progi Maribor—Grabštajn vozi mešani vlak št. 447 do Dravograda in vlak št. 497 od Dravograda do Grabštajna, in sicer odhaja vlak št. 447 iz Maribora, Koroški kolodvor, ob 5.52 in prihaja v Dravograd ob 7.51, iz Dravograda odhaja vlak št. 497 ob 9.13 in prihaja v Grabštajn ob 14.24. Ta vlak ima tedaj zvezo v Dravogradu z osebnim vlakom št. 1813

proti Velenju in Celju. V nasprotni smeri vozi mešani vlak št. 472, ki odhaja iz Grabštajna ob 7.52 in prihaja v Dravograd ob 10.40, iz Dravograda vozi vlak št. 488, ki odhaja ob 15.01 in prihaja v Maribor, Koroški kolodvor, ob 17.13.

— Oddaja trafik. Tobačna glavna trafika v Mariboru, Marijina ulica 12, je do 7. aprila 1920 potom javnega natečaja razpisana. Enoletni kosmatil dobiček je znašal 7418 K 5 vin. Položiti se mora, predno se ponudba izroči, 700 K jamščine. — Tobačna glavna trafika v Mariboru, Aleksandrova cesta 77, je do 7. aprila 1920 potom javnega natečaja razpisana. Enoletni kosmatil dobiček je znašal 8771 K 55 vin. Položiti se mora, predno se ponudba izroči, 800 K jamščine.

— Požar. V noči po sv. Jožefu je divjal požar v vasi Naklo, župnije Leskovec, na krškem polju pri posestnikih Kuntaričih, Leksetu in Venetu (ločariju). Gasit so prišle požarne brambe iz Sv. Križa, Kostanjevice in Cerke, a primanjkovalo je vode. Otetj so mogli hišo in hleve Kuntarič in kozolec Venetu, drugo je zgorelo vse. Škoda je ogromna. Sreča je bila, da je bilo vreme mirno, sicer bi bili postali žrtev požara obe vasi Naklo-Tkalce. Požar je nastal na doslej še nepojasnjen način pod Kuntaričevim kozolcem.

— Vlom v Trzinu. V noči od 19. na 20. t. m. so vlomili pri posestniku Andreju Kecelu v Trzinu št. 64 neznani zločinci v nezaklenjeno podstrešno sobo. Vlomilci so postopali skrajno previdno, od zunaj so vežna vrata podprli s kolom in jih z vrvo tako zavezali, da se niso mogle odpreti, nato so postavili lestvo k oknu podstrešne sobe, zdrbili so steklo, odprli okno in vstopili v sobo. Plen, katerega so napravili, je zelo velik: vrednost ukradenega blaga se ceni na 10.970 kron: pokradli so moške srajce, 2 klobuka, 2 moški obleki, ena iz sivega letnega kamgarna, druga iz rjavega sukna s sivkastimi rižami, črne hlače in rjav rižast telovnik, več denarja, ameriško nikelnasto uro, eno moško kolo znamke »Kinta«, črno pleskano, zeleno pasano s prostim tekom; ukradli so tudi nekaj srebrnega denarja.

— Vlom in tatvina. Novacerkev pri Celju. V noči pred praznikom sv. Jožefa so brezbožni vlomilci ukradli v tukajšnji župnijski cerkvi iz tabernaklja srebrno pokladno monštranco z verižicami visoko okrog 50 cm, z Najsvetejšim vred ter srebrn pozlačen pokrov obhajilnega keliha ter povzročili s tem ogromno škodo. Ni dvoma, da smo spravili dva prava storilca že takoj ta dan pod ključ. A žalibog ne moremo nikjer zaslediti ukradenega monštrance z Najsvetejšim in omenjenega pokrova. Ker se po pravici domneva, da sta osumljenca imenovane predmete spravila po še neznanih sokrivcih v druge kraje, prosimo tem potom vse poštene ljudi, ki bi morebiti o teh ukradenih rečeh slučajno kaj zvedeli, da vse te sumnje naznani takoj na župnijski urad v Novicerkvi p. Vočnik pri Celju. Kdor bo pripomogel k izsleditvi, dobi primerno veliko nagrado od tukajšnjega župnijskega urada.

— Roparski umor. Do zdaj še neznani zločinci so 17. t. m. napadli in ubili na Pokorišču pri Cerkljici posestnika in gostilničarja v Begunjah Jakoba Knapa in mu oropali približno 30.000 K. Ali se že ne bo proti roparjem in vlomilcem razglasila nagla sodba?

— Vlom v Kotredežu. V noči od 16. na 17. t. m. so dozdaj še neznani vlomilci vlomili skozi okno v trgovino Karla Forteta, kjer so ukradli precej manufakturnega blaga, posebno veliko pa smot in svačič. Skupna škoda znaša 4050 kron.

— Krojaškega mojstra išče fant, ki se je že 1 in pol leta učil tega obrta in je 16 let star. Najraje bi šel na deželo, kjer bi imel brano in stanovanje. Naslove sprejema uprava lista pod šifro »Krojač«

— Plemenski prašiči. Vnovčevalnica za živino in mast sprejema naročila na plemenske prašiče. Reflektanti naj priklase naročitev pismeno z obvezno izjavo, da bodo prašiče tudi prevzeli. Cena prašičem je neobvezna, bo pa zmerna.

Ljubljanske novice.

† Dobrodela prireditel. Opozarjamo že vnaprej, da se vrši v nedeljo dne 18. aprila t. l. velika dobrodelna prireditel Vincencijeve in Elizabetne družbe.

† Soja Ljudskega odra se vrši v sredo ob pol 7. uri zvečer v pisarni v Ljudskem domu. Vabljeni so vsi odborniki širjega odbora, ki so bili voljeni na zadnjem običnem zboru. Stvar je nujna; posebnih vabil se ne bo razpošiljalo. (k)

† Iz gledališke pisarne. V dramskem gledališču sta se našli dve operni kukali. Kdor jih je izgubil naj se zgasi pri gledališkem moštru g. Lebnu.

† Družabni večer kluba kolesarjev in motociklistov Ilirija se vrši dne 24. t. m. ob 8. zvečer v restavraciji na Južnem kolodvoru. Vstopnina prosta, vabljeni so vsi prijatelji športa, ker je namen večera, predvsem družabno zblizevanje. (k)

Ij Centrala splošne organizacije voj. invalidov v Ljubljani priredi dne 25. t. m. v Novem mestu v gostilni gospoda Košaka št. 263 javni invalidni shod s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev shoda. 2. Pomen organizacije. 3. Gmotno stanje voj. vdov in sirot. 4. Raznoterosti. 5. Volitev odbora. Invalidi, kakor tudi voj. vdove v okolici Novega mesta se pozivljajo, da se vsi brez izjeme udeležijo shoda, ker v slogi je moč. — Centralni odbor. (K)

Ij Kričče razmere po gostilnah. Pišejo nam: Pred leti je oblast od časa do časa odredila revizije gostiln in kavar, pri čemur se je najbolj gledalo, če so steklenice pravilno cimentirane, ali ne. Vse steklenice, ki so bile cimentirane blizu vrhnega roba, so se lastniku odvzele in gostilničar je bil kaznovan, ker je odjemalce sleparil s promajhno mero. Komisija je čestokrat tudi take steklenice na licu mesta pobila ter tako onemogočila nadaljnje izkoriščanje gostov. Teh velekoristnih revizij nič več ni. Vse je zaspalo in gostilničarji, oziroma natakari čelajo, kar hočejo. Pri sedanjih cenah se to že izplača. Gost dobi 3 do 4 prste vina manj nego mu gre. Cementna črta je tik pod robom, natočeno pa dobi komaj do vratu steklenice. In koliko je ljudij, ki so na hrano v gostilno navezani, katere pa ne dobe, če tudi ne pijejo! Skrajni čas je že, da se te nezdrave razmere odpravijo in zopet vpeljejo nekdanje revizije gostiln, ker je to le na korist izkoriščanega ljudstva!

Ij Samoumor. Upokojeni kurjač drž. železnice Jožef Lotrič, doma iz Selc, stanujoč v Spodnji Šiški, si je 20. t. m. pogol iz vojaškega samokresa v postelji dva strela in sicer mu je predrla ena krogla levo stran prsi in je prišla na hrbtu vun, druga krogla mu je pa predrla čelo in je prišla nad levim ušesom vun. Rajni Lotrič je oslepel; bil je tudi jetičen, kar je najbrže povzročilo, da je obupal in se ustrelil. Smrt je nastopila vsled otrpnjenja možganov. Ko je došel na lice mesta okoliški policijski nadzornik Stanič, je ležal Lotrič v luži krvi mrtev v postelji, zraven njeja na desni strani pa 2 vojaška revolverja. Lotrič je imel samokresa vedno v nočni omariči zraven postelje; pred 2 letoma mu jih je podaril neki vojak; samokresa sta imela 8 polnih in 3 prazne naboje. Lotrič je torej trikrat streljal na sebe; Lotričeva služkinja je tudi v resnici slišala tri strele. Na lice došla komisija policijskega ravnanstva; g. policijski zdravnik dr. Drč in pol. kanclist Jelenc sta ugotovila Lotričovo smrt in odredila, da se je prepeljal samomorilec v mrtvašnico k sv. Krištofu.

Ij Draženje mleka. Gospod nadkomisar Gerniškič je kaznoval Marijo Snoj iz Črnuča s tri dnevi zapore, ker je prodajala liter mleka po 4 K 40 vin.

Ij Veriženje z valuto. Na 300 K globe je bil obsojen Hermin Majdič, ker je pred menjalnico v Kolodvorski ulici hotel kupiti za 1500 kron lir, katere je hotel plačati po 8.50 kron, dasi je bil kurz 8.70 K.

Ij Zaradi tihotapstva je izgnalo policijsko ravnanstvo iz Ljubljane Steverjanca Fabjana Jožefa in Hledeja Franceta. Izgon velja za dobo 5 let.

Ij Z Vodnikovnega trga. Prodajalki čevljev Mariji Kogoj je neznan storilec ukradel s stojnice 2 para moških čevljev.

Ij Tat masti. Ivani Šibovc je ukradel neznan tat lonc masti, katere je vredna 700 kron.

Ij Radi tajne prostitucije je bila obsojena na 6 dni zapore Franciska Kastelic.

Ij Dolgo ga je čakal. Na južnem kolodvoru se je pridružil beguncu Francu Humerju približno 20 let star fant male postave bledega obraza, črnih majhnih brk, kateri nosi športno čepico in sive vojaške hlače in ravno take dokolenice, kateri se je ponudil Humerju, da mu zamenja denar.

Humer je fantu res izročil pred finančno delegacijo 100 lir, fant mu je rekel, naj ga počaka zunaj pred vrati, ker mu bo precej prinesel denar in sicer 700 K. In Humer je čakal in čakal, toda fanta ni bilo nazar ne s kronami in ne z lirami, ker jih je odnesel najbrže čez dvorišče na Poljansko cesto.

Razne novice.

r Shod katoliške mladice intelligence v Toulouse. Dopisnik »Echa de Paris«, p. Ch. Pichon, nas je po dveh lepih člankih seznanil s programom uspelega kongresa katoliške mladine v Toulouse, kjer se je vršila slavna velikega zaščitnika mladine, sv. Tomaža Akvinskega na 6. in 7. dan t. m. Plemeniti nadškof Germain je pozval v Toulouse slovite govornike in učenjake, da bi mladini predavali o krščanski filozofiji sv. Tomaža Akvinskega. To so bili večji del sinovi sv. Dominika. Učenjak Mandonnet iz švicarske freiburške univerze je predaval o znanstvenih bojih v srednjem veku, P. Louis o liturgijskem delovanju sv. Tomaža, P. Gillet pa o njegovem modroslovju. Znani pariški delavec J. Leroche je ob udeležbi tisoč in tisoč mladih delavcev in gostov imel v dvorani Tardin

Royal navdušene govore o katoliškem preporodu francoske mladine, o novi krščanski filozofiji. Posebno P. Louis, glavni so-trudnik močno razširjenega časopisa »Revue des Jeunes« je navdušeno govoril navzočemu občinstvu o delavnosti in pomenu rečenega lista. A najlepše cele slavnosti je bilo, da se je tu prvič sestala katoliška šolska mladina z vseučiliško ter z oho iz državnih licejev, ki je bila pred dvajsetimi leti odtrgana z znanimi Waldeck-Rousseauovimi besedami: Dvoja mladina nastopa, prvo vzgaja republika, drugo pa Cerkve. Obedve mladini se ne poznate ter ste pripravljeni na medsebojni boj. Ali mladina, katero je država vzgojila, si mora podvreči mladino, ki jo je vzgojila Cerkve. In po dvajsetih letih? Kako ginljivo je bilo, ko so dominikanci v svoji bivši kapeli zasedli presbiterij z ostalimi navzočimi redovniki in so tu izvrševali svojo pobožnost kakor je bil drage volje dovolil provizor državnega liceja. In v tej kapeli so se sešli katoliški študentje s študenti, kateri so na licejih ali na visokih šolah, da bi skupaj prisostvovali pobožnosti in pridigam o. dominikancem! Mar ni to dan sprave med Cerkvijo in republiko? Mar ni zblizanje mladine iz katoliških šol s študenti državnih učnih zavodov dan radosti in narodne sreče? Mar ni to vesel dan, ko se pregnani redovniki vračajo spet v svoje nekdanje celice? Zato je Charles Pichon upravičeno imenoval ta shod: Slavnost narodnega prijateljstva, socialne delavnosti, slavnost, ki je posvečena domovini in veri.

r Dunajska državna opera poide v Buenos Aires. Bivša dvorna opera je dobila ponudbo od rimskega gledališkega ravnanstva, ki je sočarno ravnanje poletenkega serijskega gledališča v Buenos Aires, da bi tam gostovala skozi tri mesece za pet milijonov frankov. Ravnatelj dvorne opere Schalk je že skoraj pripravljen sprejeti ponudbo, da bi igral začenši s 1. dnem meseca maja, zakaj pet milijonov frankov bi popolnoma krilo deficit dvornega gledališča. Zdi se že za popotne stroške, ki jih hoče Schalk imeti povrnjene za celo osebje in orkester, v kar pa italijanski podjetnik še noče privoliti. Pogajanja se še vrše.

r Zdravila proti rak-rani objavlj. Iz Ženeve poročajo novo pridobitev francoske vede. Dr. Odin je objavil baje po dolgotrajnih poizkusih najuspešnejše zdravilo proti rak-rani. Izumitelj se upa skoraj v vsakem slučaju popolnoma ozdraviti človeka, kateri ima raka v želodcu, črevah ali v koži. Dr. Odin zaznamuje malodane slednji dan nove uspehe svojega zdravljenja. Zdravljenje, ki se vrši z vbrizgavanjem zdravila, dovoljuje pacientu, da se iz ordinacije sobe precej vrne domov in mu ni treba prekiniti službe.

r Svetovna organizacija Zionistov. V Londonu so otvorili na 11. dan februarja 1920 konferenco zionistovske svetovne organizacije, ki je prva konferenca svoje vrste po vojski. Zastopane so bile dežele: Angleška, Francoska, Ruska, Amerika, Egipt, Južna Afrika, Belgija, Nizozemska, Bulgarska, Turška, Poljska, Češkoslovaška republika, Nemška, Avstrijska in Palestina. Generalno debato o političnem delovanju je zahtevala nekoliko dni in je končala z odobrenjem resolucije, ki jo je stavil nemški odposlanec dr. Klec, s katero je bila delavnost ožjega akcijskega komiteja odobrena ter so sklenili i nadalje zasledovati isto politično smer. Potem so pretrgali vprašanje o ustanovitvi vseučilišča v Jeruzalemu ter visoke tehniške šole v Haifi (Palestina). Ta šola ima biti za inženirje. Ustanoviti nameravajo tudi poljedelski poizkusni zavod ter arheološki inštitut.

r Koliko besed umeje vaše dete? Na to vsekako zanimivo vprašanje skuša odgovoriti Angležinja Ema M. Wisejeva. Skrbno je opazovala svojo deco v razni starosti in je zapisovala njih slovarčke. Prišla je do nazora, da se je besedno bogastvo otroškega govora dolejš podcenjevalo. Splošno se misli — pravi Angležinja — da besedni zaklad štiriletnega otroka ne premore več ko 50 do 60 besed. Ali Ema M. Wisejeva je zapisovala skozi mesec dni vse besede, kar jih je rabilo štiriletno dete in je videla, da jih je bilo veliko več. V spominu svojega otroka navedena doba je našla 1271 besed. Dete je vedelo imenovati vse, kar je bilo okoli njega. V njegovem slovarčku so bili izrazi, o katerih so starši mislili, da jih ne pozna. Dete, ki šteje 16 do 20 mesecev, je umelo najmanj 60 besed, jako nadarjeno dete pa celo 200 besed, pa še rajše kakšno besedo več. Dveletno dete je umelo najmanj 120 besed. S tem opozovanjem matere s ponosom doženejo, da so njih otroci bolj razumni kakor si mislijo.

r Mine napredaj. V vojski je uničilo dansko ladijeve s pomočjo torpednih rušilcev približno 10.000 min in najmanj 3000 jih je ulovilo in spravilo v mornariško ladjarnico. Ne Angleška in ne Nemška ni sprejela ponudbe v nakup in tako ne preostaja Danski nič drugega, nego da proda mine na javni dražbi ko staro železo.

r Dragocene starine in benečanske trofje. Na pripravljanje podtajnika starin in umetnin Folmentija, je ukrenil mini-

ster vojne mornarice, da vrne dožejeve palače v Benetkah stare umetnine in trofje della Serenissima (najjasnejša, kakor je bila nazivana benečanska republika), katere je dala Avstrija prenesti v arzenal omenjenega mesta, kjer so še današnji dan. r Caruso dovoljuje milijone. Kot poročajo laški listi, je podpisal Caruso na novo laško posojilo tri milijone lir. To »patriotično« dejanje znamenitega pevca povzdigujejo zdaj v deveta nebesa.

Najnovejša poročila.

REORGANIZACIJA VLADE.

Beligrad, 22. marca. V soboto in nedeljo je nadaljeval dr. Smolaka pogajanja za sestavo koncentracijske vlade. Ker je parlamentarna zajednica odklonila predlog dr. Smolake, naj bi načeloval vladi dr. Trumbić, dr. Pavlovič ali dr. Cvijič, je skupina neodvisnih poslancev predlagala kot svojega kandidata dr. Smolaka. Ni znano, ali bi dr. Smolaka sprejel to mesto. Ako bi se to ne zgodilo, bi parlamentarne skupine razpravljale o tem, da bi se osnoval koncentracijski kabinet, ki bi mu stal na čelu član parlamentarne zajednice, mesto notranjega ministra pa bi prevzel demokrat.

DEMISIJA VLADE.

Beligrad, 22. marca. Vse vesti o demisiji vlade so popolnoma izmišljene.

OPŠINSKE VOLITVE NA HRVATSKEM.

Zagreb, 22. marca. Pri občinskih volitvah v Gorenji in Dolenji Voči je zmagala hrvatska ljudska stranka brez protikandidatov.

Zagreb, 22. marca. Hrvatska ljudska stranka je dobila pri občinskih volitvah v Vinkovcih 2 mandata.

RADIČ — ARETIRAN.

Zagreb, 22. marca. Danes je bila po naročilu kr. državnega pravdnštva izvedena aretacija Stjepana Radiča, ker je sumljiv, da je izvršil zločin veleizdaje. Obdolžen je protidržavnih izjav na shodu, ki ga je imel v Sisku. Izročen je v zapore državnega pravdnštva.

NAŠA VALUTA.

Beligrad, 22. marca. Na tukajšnji borzi je zavladala prava panika. Tečaj tujih valut, ki vsled raznih mahinacij bivšega finančnega ministra dr. Veljkovića neprestano naraščajo, kažejo napram prejšnjim 45 do 50 % razlike.

BORZNA POROČILA.

LDU Dunaj, 22. marca. (ČTU.) Devize: Amsterdam 79.50 do 79.60, Berlin 308 do 311, Curih 37.50 do 37.55, Kristijanija 39.90 do 39.95, Kodanj 36.25 do 36.30, Stockholm 44.75 do 44.80, valute: marka 307 do 310, leji 335 do 337, levi 310, švicarske note 3725, francoske note 1640, italijanske 1150, angleške 825, dolarji 210, carski rublji 280, kurzi v prostem prometu: Zagreb 145 do 160, Budimpešta 100 do 110, Krakov 103 do 114, Praga 300 do 315, čehoslovaške krone 305 do 327, SHS kro- ne 125 do 155.

LDU Curih, 22. marca. (ČTU.) Devize: Berlin 7.20, Holandska 213.35, New York 583, London 22.10, Pariz 42, Milan 30.25, Bruselj 44, Kodanj 103, Stockholm 121, Kristijanija 106, Madrid 102.25, Buenos Aires 250, Praga 7.75, Dunaj 2.55.

ČEŠKOSLOVAŠKA REALISTIČNA STRANKA.

LDU Praga, 22. marca. (ČTU.) Včeraj je bila ustanovna skupščina realističnega kluba kot samostojne pol. organizacije. Sprejet je bil okvirni program in organizacijski statut. Klub se ne bo udeležil prihodnjih volitev v narodno skupščino, hoče pa odkrito podpirati obe veliki socialistični stranki, t. j. socialne demokrate in češkoslovaško socialistično stranko.

ČEŠKI KAPITAL V NEMČIJI.

LDU Praga, 22. marca. (ČTU.) Češka Union banka, Praška Kreditna banka in Češka agrarna banka ustanovljajo skupno v Berlinu Češko banko z glavnico 25 milijonov kron.

PONAREJANJE BANKOVCEV.

LDU Praga, 22. marca. (ČTU.) Glavni tajnik nemške narodno-socialistične stranke Krebs je bil aretiran. Zagrešil je, kakor poroča policijsko poročilo, manipulacije z ponarejenimi bankovci, ki menda izvirajo od društva »Hilfsverein für die Sudetenländer« na Dunaju. Policijsko poročilo omenja tudi, da so bili zaplenjeni letaki z veleizdajalsko vsebino. V stvar so zapleteni še drugi člani imenovane stranke.

PREVRAT V NEMČIJI.

LDU Berlin, 22. marca. (DunKU.) Poročevalec dunajskega korespondenčnega urada javlja, da so bile danes izdane tiralice proti Kappu in drugim osebam, ki so se udeležile prevrata.

LDU Lipsko, 22. marca. (DunKU.) Tu vlada zopet mir. Čete vzdržujejo red, splošna stavka je končana.

LDU Kelmoraj, 22. marca. (Dun KU) Medzavezniška komisija za rensko zemljo poroča: 1500 mož z 1 generalom drž. bramb. je včeraj prestopilo ozemlje, zasedeno po angleških četah. Državna bramba je bila razorožena ter jo straži angleško vojaštvo.

LDU Lipsko, 22. marca. (DunKU - Wolff) Včerajšnja pogajanja med funkcionerji vseh treh strank niso privedla do sporazuma. Akoravno so komisije strokovnih organizacij sklenile, da se mora jutri delo zopet pričeti, je centralno stavkarsko vodstvo davi z letaki pozivljalo, naj se splošna stavka nadaljuje.

LDU Berlin, 22. marca. (Dun KU - Wolff) Včerajšnja pogajanja med funkcionerji vseh treh strank niso privedla do sporazuma. Akoravno so komisije strokovnih organizacij sklenile, da se mora jutri delo zopet pričeti, je centralno stavkarsko vodstvo davi z letaki pozivljalo, naj se splošna stavka nadaljuje.

ZRAČNI PROMET NA ČEŠKEM.

LDU Praga, 22. marca. (ČTU) V petek je imel praški mestni svet sejo. Obravnavali so vprašanje glede osebnega in blagovnega zračnega prometa. Politična delovna uprava je vprašala, kakšno stališče zavzema praška občina glede prošnje zrakoplovne družbe zaradi koncesije. Praški mestni svet je sklenil, da bo prošnjo priporočil. Podjetje se bo oživitvilo z glavnico 468.000 funtov sterlingov. Glavne proge so: Budejovice—Praga, Iglava—Praga, Presov—Košice—Bratislava—Prostejev, Svitava—Praga, Chrudim—Pardubice—Praga. Cene ne bodo visoke.

OBOROŽITEV DELAVSTVA.

LDU Dunaj, 22. marca. (ČTU) Kakor poročajo dunajski ponedeljski listi, levo krilo neodvisnih ni pripoznalo dogovora med vlado in strokovnimi organizacijami v Berlinu. Ta skupina zahteva razorožitev državne brambe in oboroženje vseh organiziranih delavcev. Levo krilo se je združilo s komunisti; to je za razvoj v bodočnosti jako važno.

BOLJSEVIŠKO PRODIRANJE.

LDU Varšava, 22. marca. (DunKU.) Po poročilih od vzhodne fronte se je v Poljski začel splošni boljseviški napad. Boj še traja.

POGAJANJA MED POLJSKO IN RU-SIJO.

LDU Pariz, 22. marca. (DunKU. — Brezlično.) Iz Varšave poročajo: Poljski minister za zunanje stvari je zastopnikom tujih držav naznanil vsebino note, ki se namerava poslati sovjetski vladi in ki vsebuje pogoje za mir z boljseviki. Nota stavlja nastopne pogoje: 1. Rusija prizna, da so vse delitve Poljske neveljavne, 2. Rusija prizna vse države, ki so nastale na razvalinah bivše Rusije in ki obstojajo de jure. 3. Rusija mora vrniti Poljski vse premoženje in blago vseh držav, ki so tokraj poljskih mej od leta 1772, 4. Udeležba poljske države pri delitvi ruskega bančnega zaklada, in sicer na podlagi bilance od 1. avgusta 1914, vrnitev arhivov in bibliotek, 5. Vrhovne ruske zakonodajne oblasti morajo pogodbo potrditi po svojih delegatih, 6. Poljska bo o usodi pokrajin, ki so zahodno od meje iz leta 1772 odločevala sporazumno z voljo prebivalstva. Ako Rusija te točke ne sprejme, bi se takoj lahko začela pogajanja.

BESARABIJA.

LDU Kološ, 22. marca. (DunKU.) Romunski tiskovni urad javlja: Romunska zbornica je soglasno sklenila, da se Besarabija končno veljavno združi z Romunijo.

Prosveta.

pr Bratec in sestrice na Ljudskem odru. V četrtek, na praznik, ob 3. uri popoldne se vrši na Ljudskem odru ponovitev predstave »Bratec in sestrice«. Ta lepa igra se bo ta dan ponovila zadnjikrat to sezono. Vstopnice se dobijo v predprodaji v trafiki gospe Modiceve v Kopitarjevi ulici in v prodajalni Nove založbe na Kongresnem trgu. Vstopnice, ki so bile kupljene za zadnjič napovedano predstavo, ki se ni vršila, veljajo za ta dan.

Dijaški vestnik.

d Slovenska dijaška zveza (S. O.) v Ljubljani vabi vsa naša društva, vse ljubitelje naše misli in vse, ki žele življenja mladosti in jasnosti k slavnosti prireditvi na praznik Oznanjenja, 25. marca ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela »Union«. — Sporedi: A. Umetniški del. I. a) D. Bortnjanski: Večerni spev. b) Avgust Armin Leban: Lahko noč. c) M. Kogoj, Slovenska narodna: Lunica. d) Fran Gerbič: Nabral sem. e) H. Družovič, Novogrška: Pesem mornarjev. Poje moški zbor pod vodstvom g. M. Kogoj. II. Lavrič: a) O. Župančič: Dies irae. b) O. Župančič: Naša beseda. Deklamaciji. III. a) M. Kogoj, Slovenska narodna: Marija in mlinar. b) Slovenska narodna: Srce je žalostno. c) O. Dev. Koroška narodna: Bivaži (Pomlad). d) O. Dev. Koroška narodna: Jegerle. e) O. Dev. Koroška narod-

na: Plavarska. Poje moški zbor pod vodstvom g. M. Kogojca. — B. IV. Predsednikov govor. Govori Lojze Čampa. V. Lepa naša domovina. Slov. polpuri. A. Gervais. Orkester S. O. VI. Džak in občinstvo. Govori F. S. Finžgar. VII. Straž kralovi. Overtura. Orkester S. O. VIII. Telovadne skupine Dijaškega Orla v bengalični luči. IX. Chavatina Beliser. Arija: A. Bellini. Orkester S. O. X. Spomini na Trnovo. Arija: Jan Kučara. Orkester S. O. — Srečolov. Šaljiva pošta. Za buffet preskrbljeno. — Vstopnina: parter 5 K, galerija 3 K, člani S. D. Z. 1 K. Predprodaja vstopnic je: v prodajalni Nove založbe, Kongresni trg in v trafiki Modic, Kopitarjeva ulica. — Cujmo pravi klic mladosti in sledimo mu!

Gospodarstvo.

g Gospodarske korporacije v zadevi izvoza in valute. Prejeli smo: Gospodarske korporacije in organizacije v Ljubljani opozarjajo na veliko škodo, ki preti vsem panogam našega gospodarstva vsled občutnega padanja vrednosti našega denarja. Temu treba takoj posvetiti vsu skrbno pozornost ter brez odlaganja vstopiti sedanje stališče, po katerem smo načelno za eksportno blago zahtevali takozvano zdravo valuto. S tako zahtevo slabimo svojo valuto, z katero v tujini ni nobenega povpraševanja, zlasti v razmerju do Italije. Gospodarske korporacije in organizacije nadalje zahtevajo, da se brez odloga izda ukrepe, potrebne v ta namen, da se prepove uvoz vsega luksurijskega in pogrešnega blaga, za katero se izdajajo velike vsote. S tem se zopet dviga potreba po tuji valuti. Končno s poudarkom zahtevajo, da se poskrbi za ostre odredbe proti špekulaciji in veriženju s tujimi valutami in z nakazili in šeki na tuja tržišča.

g Da, ko gre za davke, tedaj priznavajo tudi Italijani jugoslovanski značaj ugrabljenega Primorja. Organizirali so namreč hrvatsko-slovensko propagando za novo državno posojilo, pošiljajo jugoslovanske zmogljive agente po okupiranem ozemlju, prireajo predavanja v našem jeziku in razširjajo propagandne letake in manifeste v najlepši jugoslovanski. Ravno tako, kakor je nekoč nemško-avstrijski fiskus priznaval naše narodnostne pravice samo tedaj, ko je navil davčni vijak. Potemtakem si lažje tolmačimo dejstvo, da je v izkazih o podpisovanju tega laškega posojila, ki jih priobčuje italijansko časopisje, najmanj 50 % jugoslovanskih imen. Zabeležimo si tudi to drobnost dejstvo — argument, ki ga nam podajajo Italijani proti sebi samim. Et meminisse juvabit!

E. H.

Premog v Sloveniji.

(Dalje.)

Povprečna dnevna produkcija posameznih rudnikov je bila pri ključu 300 delavnih dni na leto sledeča:

Trbovlje: brutto 1521— ton, netto 1269,3 ton; Zagorje: brutto 6114 ton, netto 5496 ton; Hrastnik: brutto 5764 ton, netto 533 ton; Velenje: brutto 4712 ton, netto 358,3 ton; Kočevje: brutto 3315 ton, netto 239,6 ton; Krmelj: brutto 1172 ton, netto 108,8 ton; Zabukovca: brutto 716 ton, netto 56,6 ton; Prevalje: brutto 41 ton, netto 36,3 ton; Mirna: brutto 21 ton, netto 121 ton; Rajhenburg: brutto 159 ton, netto 143 ton; Hrastovec: brutto 143 ton, netto 143 ton; ostali rudniki: brutto 103 ton, netto 102 ton; skupaj: brutto 38028 ton, netto 32571 ton, torej iste številke kakor zgoraj izračunano za povprečno dnevno produkcijo vseh rudnikov.

Trije glavni rudniki: Trbovlje, Hrastnik in Zagorje producirajo skupno (netto) 23519 ton dnevno, vsi ostali rudniki pa 9052 ton dnevno. Iz tega je razvidno, da je težišče vse naše produkcije v teh treh trboveljskih rudnikih, ker ti sami so dali leta 1919. dobre dve tretjini vsega priidelka na premogu; na vse ostale rudnike je odpadlo le ca. 28 % vse netto-produkcije.

Kapaciteta posameznih rudnikov je sledeča:

Trbovlje je produciralo okroglo 39,75 odst. od celotne netto-produkcije, Zagorje 17,21 %, Hrastnik 16,9 %, Velenje 16,37 %, Kočevje 8,5 %, Krmelj 2,95 %, Zabukovca 1,6 %, Prevalje 1,09 %, Mirna 0,60 %, Raj-

henburg 0,30 %, Hrastovec 0,42 %, in ostali rudniki skupno 0,31 % celotne netto-produkcije.

K sreči so naši največji, to je trboveljski rudniki, tudi najboljši glede kakovosti premoga. Največje kalorično vrednost ima sicer zabukovski premog, okroglo 5400 kalorij, vendar ne zaostaja trboveljski premog mnogo za njim. Zagorski premog ima 4723 kalorij in 6,21 % pepela ter 0,67 % žvepla; te številke so povpreček iz več analiz; posamezne analize dajo lahko boljši ali slabši rezultat.

Premog iz Hrastnika vsebuje 4670 kalorij, 10,04 % pepela in 0,71 % žvepla; oni iz Trbovelj 4332 kalorij, 8,71 % pepela in 1,61 % žvepla. Iz ostalih premogokopov je omeniti kočevski premog z 3692 kalorijami, 11,67 % pepela in 2,85 % žvepla, dalje velenjski premog z okroglo 3000 kalorijami, 10 % pepela in 1,4 % žvepla, krmeljski ali šentjanški premog z 3741 kalorij, 12,23 % pepela in 2,45 % žvepla ter prevajski premog z 4172 kalorijami, 13,43 % pepela in 2 % žvepla. Za vse tukaj navedene številke velja glede analize isti pridržek kakor pri zagorskem premogu.

Kakor sledi iz predstojenih podatkov, so naši premogovniki v minulem letu producirali čistih 977.097 ton ali nekaj manj kakor 1 milijon ton. Zanimivo je vedeti, v koliko odgovarja ta množina potrebam Slovenije. V ta namen hočemo podati v kratkem pregledu vse glavne konzumente in njih dnevno porabo. Državne železnice v Sloveniji potrebujejo za nekaj boljši promet kot je sedanji dnevno 500 ton, južna železnica za slovenske in hrvatske proge dnevno najmanj 850 ton; uradi. šole, zavodi, bolnice, vojaštvo dnevno 200 ton; industrija v Sloveniji pri sedanjem zmanjšanjem obratu dnevno 2200 ton; skupaj 3750 ton na dan. To so konsumenti, ki morajo dobiti svoj delež; brez delovanja teh zaostaja gospodarsko življenje in brez rednega obrata teh ni misliti na gospodarski napredek. Kontingenti teh konsumentov so omejeni v navedenih podatkih na eksistenčni minimum. K tem se mora še prišteti potrebni premog za domačo kurjavo: za ogrev in kuho. Ako vzamemo najnižjo kalkulacijo, je v Sloveniji gotovo 300.000 ljudi, ki so navezani na kurjavo s premogom, predvsem prebivalstvo mest. Ako računamo samo eno tono premoga na osebo in leto, znaša to leto 300.000 ton, ali na dnevno produkcijo (300 delavnih dni v letu) reducirano, 1000 ton na dan. K gorenji vsoti prišteto, dobimo dnevno potrebščino na premogu 4750 ton za železnice, industrijo, šole itd. ter za domačo porabo. V 300 delavnih dneh bi morali rudniki donesti leto 1,425.000 ton čiste produkcije.

Ako bi ves v letu 1919. producirani premog, to je čistih 977.097 ton, ostal v Sloveniji, bi imeli primanjkljaja 447.903 ton ali okroglo pol milijona ton. Pol milijona ton primanjkljaja pomeni za naše potrebe ravno 1/3 premalo; gospodarstvo, v katerem primanjkuje vedno 1/3 najpotrebnejšega, se nahaja v težkem položaju. Tudi mirovna produkcija leta 1913. ne bi krila naših sedanjih zmanjšanih potreb, kajti brutto-produkcija vseh rudnikov v Sloveniji je bila l. 1913. okroglo 1,474.000 ton. Po odšteti lastne porabe rudnikov v letu 1913., to je ca. 15 % brutto-produkcije, ostalo bi za konsum v Sloveniji 1,253.000 ton, tedaj bi še vedno primanjkovalo 172.000 ton. Torej, če danes dosežemo mirovno produkcijo iz leta 1913., imamo še vedno pri najskromnejših zahtevah občuten primanjkljaj. Pri vsem tem bi morali prav pridno štediti s premogom; vse bi se porabilo sproti in naprava potrebnih zalog, ki so v miru povsod obstojale, bi bila še izključena.

Situacija pa je bila l. 1919. in je še sedaj v resnici dosti težja. Od naše netto-produkcije leto 977.097 ton, je bilo oddanih 293.552 ton za Srbijo in Hrasko. Ostalo je tedaj za Slovenijo le 681.545 ton, kar je pri zgoraj izkazani minimalni potreščini letnih 1,425.000 ton vrlo malo; primanjkovalo je nič manj kakor 3/4 milijona ton ali premoga smo imeli skoraj 1/2, to je več nego polovico, premalo.

Ako ostanejo tudi v letu 1920. sedanje dajatve za Srbijo in Hrasko v veljavi, čakajo našo industrijo hudi časi, naše gospodinjje — karte za premog in naš promet se ne bode zboljšal.

Res je, da imamo tudi v slučaju dosežene mirovne produkcije ter predpostavljeno, da porabimo ves producirani premog le za naše potrebe, še vedno znaten primanjkljaj 172.000 ton letno; ako se pa ta primanjkljaj vsled pasivnosti drugih pokrajin zviša za 330.000 ton, — dajatve Srbiji in Hraski znašajo dnevno 1100 ton, ali leto 330.000 ton — postaja stvar zelo resna, posebno, če se zna, da so nekatere pokrajine brez potrebe pasivne. Ako bi v vseh pokrajinah naše države vladala ista volja za povzdigo produkcije premoga, kakor vlada v merodajnih krogih Slovenije, potem bi bila pasivnost teh pokrajin dokaj, dokaj manjša.

Za leto 1920. je torej pričakovati, ako tudi se produkcija povspne do mirovne leta 1913., in ako ostanejo sedanje dajatve v veljavi, velikanski primanjkljaj 502.000 ton, ki bode pa gotovo večji, ker mirovno produkcijo težko da dosežemo. Lanski primanjkljaj v Sloveniji je znašal 743.000 ton, letošnji gotovo ne pade pod 600.000, to je 2000 ton ali 200 vagonov na dan. Tudi ako se brezobzirno omeji domača kurjava in poraba premoga, katero smo računali zgoraj z dnevno 1000 ton ali 3/4 kg na osebo za 300.000 ljudi, kar je pač zelo malo, — na manjšo porabo kakor 75.000 ton letno, se sploh omejiti ne da, — (pri tej omejitvi pride na 150.000 ljudi le 500 kg premoga na leto in osebo), torej pri tej najskrajnejši omejitvi znaša primanjkljaj leto še vedno 375.000 ton, to je 1250 ton ali 125 vagonov na dan. Ta primanjkljaj bode nosila poleg železnice v zmanjšani meri v glavnem prebivalstvo in naša industrija, ki bode prejela dnevno namesto potreb.ih 2200 ton komaj 950 ton, torej manj kot polovico svoje sedanje potrebščine. S tem žalostnim dejstvom mora industrija računati; težki dnevi leta 1919. se bodo letos zopet ponavljali za naše industrije in gospodinjje...

V teh težavnih razmerah je pravilna razdelitev premoga ena prvih nalog vlade. Tukaj so predvsem tri vrste glavnih konsumentov, ki brez premoga absolutno biti ne morejo; to so: 1. železnice, 2. industrija in 3. uradi, šole, zavodi, bolnišnice, vojaštvo itd., ki imajo navadno centralno kurjavo ali raznovrstne obrate v lastni režiiji.

Od železnic so prejemale premog iz rudnikov v Sloveniji te-le: državne železnice v Sloveniji, južna železnica za slovenske in hrvatske proge do Siska, državne železnice v Hraski in železniška direkcija Beligrad za železniške proge v Srbiji. Drugi glavni konzument, naša industrija, je bila izključno navezana na premog domačih rudnikov, ki so poleg tega v znatni meri morali zaglagati tudi hrvatsko industrijo. Tretji glavni konzument, uradi, šole, bolnišnice, zavodi itd., je bil seveda tudi navezan na porabo domačega premoga; privatna poraba premoga, to je domača poraba za kuho in kurjavo, je bila prava pastorka glede preskrbe s premogom, "er se jo je moglo le toliko upoštevati, kar se je prvim trem konzumentom brez katastrof odtrgati smelo.

Ne bode brez zanimivosti, ako podamo na kratko številčne podatke, koliko premoga iz posameznih rudnikov se je leta 1919. oddalo gori navedenim glavnim konzumentom; pri tem je pod skupnim imenom »železnice« razumeti vse zgoraj navedene železniške uprave. Koliko premoga je v letu 1919. prejela vsaka teh posameznih, bode kasneje razvidno. Nastopni podatki hočejo le podati jasno in resnično okvirno sliko o porabi našega premoga, ker se dostikrat čuje razburjeno vprašanje: Kam pa gre vendar ves premog iz Trbovelj — ali podobno.

Da bode slika popolnejša, se navedejo številke za vsak rudnik posamič, kakar bode podan končni pregled.

Okvirna slika za celotno razdelitev premoga v letu 1919. za posamezne rudnike in glavne konzumente je sledeča:

1. Trbovlje: za železnice okroglo 61 %, za industrijo v Sloveniji 22 %, za industrijo v Hraski 13 %, za urade, šole, zavode, bolnišnice, vojaštvo, aprovizacijo 4 %, skupaj 100 % čiste produkcije.
2. Zagorje: za železnice okroglo 69 %, za industrijo v Sloveniji 25 %, za hrvatsko industrijo nič, za šole, urade itd 5,5 %, skupaj 100 %.
3. Hrastnik: za železnice 59 %, za industrijo v Sloveniji 11,5 %, za hrvatsko

industrijo 23,25 %, za šole, urade itd. 6,25 odstotkov, skupaj 100 %.

4. Velenje: za železnice 25 %, za industrijo v Sloveniji 58 %, za urade, šole itd. 39,5 %, skupaj 100 %.

5. Kočevje: za železnice 66,5 %, za industrijo v Sloveniji 3,5 %, za šole, urade itd. 30 %, skupaj 100 %.

6. Krmelj ali St. Janž: za železnice 0 %, za industrijo v Sloveniji 55 %, za hrvatsko industrijo 77,5 %, za šole, urade itd. 17 %, skupaj 100 %.

7. Zabukovca: za železnice 0 %, za industrijo v Sloveniji 88,5 %, za urade, šole itd. 11,5 %, skupaj 100 %.

8. Prevalje: za železnice 0 %, za industrijo v Sloveniji 81 %, za urade, šole itd. 19 %, skupaj 100 %.

9. Mirna: za železnice 0 %, za industrijo v Sloveniji 5 %, za hrvatsko industrijo 89,5 %, za urade, šole itd. 5,5 %, skupaj 100 %.

10. Hrastovec: za železnice 0 %, za industrijo v Sloveniji 23 %, za hrvatsko industrijo 77 %, za šole, urade itd. 0 %, skupaj 100 %.

11. Rajhenburg: za železnice 0 %, za industrijo v Sloveniji 65 %, za šole, urade itd. 35 %, skupaj 100 %.

12. Iz ostalih premogokopov odpade okroglo 50 % na industrijo, 50 % na aprovizacijo itd.

Ako te odstotke prenesemo smoteno na skupno čisto produkcijo vseh rudnikov, pridemo do zaključka, da so železnice prejele 52 %, industrija v Sloveniji 25 %, hrvatska industrija 11 %, uradi, šole, aprovizacije itd. 12 % vsega premoga, kar ga je pridelala Slovenija v letu 1919.

S tem je podan okvirni obračun o uporabi premoga iz vseh rudnikov; dodati je še, da se ta obračun za najvažnejše rudnike Trbovlje, Hrastnik in Zagorje specializuje takole: trboveljskega premoga se je porabilo za železnice okroglo 63 %, za industrijo v Sloveniji 19,5 %, za hrvatsko industrijo 12,5 %, za šole, urade itd. 5,5 %, skupaj 100 % čiste produkcije.

S tem je tudi podan dokaz, da je bila razdelitev premoga specijelno iz trboveljskih rudnikov kar mogoče najracionalnejša in da se je ta naš prvovrstni premog porabljal le tam, kjer je bila potreba po dobrem premogu največja. Iz tega je podana tudi utemeljitev, zakaj je morala biti privatna poraba trboveljskega premoga omejena na ničlo.

Ako sedaj pregledamo razdelitev premoga na posamezne pokrajine naše države, vidimo, da je od čiste produkcije letnih 977.097 ton ostalo konsumu v Sloveniji 681.545 ton, 57.637,5 ton je prejela Srbija, 228.595,9 ton Hrasko in 9.318,6 ton Nemška Avstrija na podlagi kompenzacijske pogodbe z dne 16. januarja 1919. V odstotkih izraženo povedo te številke: Slovenija je porabila okroglo 69 %, Srbija in Hrvatska okroglo 30 % in Nemška Avstrija nekaj manj kakor 1 % celotne čiste produkcije vseh naših premogokopov.

(Dalje.)

Aprovizacija.

a Jajca. »Vnovčevalnica za živino in mast« bo oddajala odslej, dokler zaloga traja, kokošja jajca, komad po 1 K 30 vin. in sicer v prodajalni v Stritarjevi ulici.

a Goveje meso. »Vnovčevalnica za živino in mast« bo prodajala danes, t. j. dne 23. ter jutri, to je dne 24. t. m. na prosti stojnici v Solskem drevoredu govejo meso po povprečni ceni 22 K za kilogram. Vsaka stranka dobi največ 2 kg mesa.

a Društvo zasebnega uradništva je zopet dobavilo večjo množino ženskih, deških in otroških čevljev (rjavi in črni). Oddajajo se le članom proti takojšnjemu plačilu v društveni pisarni.

Sobarca vajena opravljati hotelske sobe, se išče za takojšnji nastop. Ponudbe hotelu Triglav, Savica ob Savi.

Lepo

hrvaško brinje

se zopet dobi po 5,50 hl. kg pri tvrdki Mihail Omanen, Višnjagora.

Sprejme se **Sobarica** k rodbini s tako 3 otroci in in krepko dekle za navadna dela. Naslov pove uprava lista pod 1163.

Ste preveč občutljivi za mrzli zrak? Vsakovrstne bolezni se lahko pojavljajo? Slabost? Oj, kako tu ublažuje bolečine in utrujenost telo masaže s Fellerievim pravim Elza fluidom! 6 dvojnati ali 2 veliki špekulni steklenici 36 K.

Potrebovali bi odvajajoče, žoldec okrepilno sredstvo? Poslužite se le Fellerievih pravih Elza krodic 6 škatlic 18 K. — Omot in poštnina posebej, a na ceneje. Eufen V. Feller Stubica donja, Elzatrž št. 134, Hrvatska.

blagajna čarka ali prodajalnik žel. vstopiti v teh poslih izvežbanu gospodstvu. Ceneno ponudbe na anonimni zavod D. a. o. K. a. z. Ljubljana. Cankarjevo nasrežje 5.

Ša z vrlom v lepem kraju na Dolenjskem se zamenja s hišo v Ljubljani. Kje, pove uprava pod št. 1159.

Kupim dobro **šivani slovi** za šiviljo. Franc Stebina, Iška vas 53 p. S. studenc-g

Sine za legil mac je izvršuje najhitreje Hugon Hbser, Ljubljana, Valvazorjev trg 7. Nasproti Kr žanske cerkve.

Ša dvonadstropna, se proda. Več se polzve pri g. dr. Kobalu, v Dalmatinovi ulici št. 3, Ljubljana.

Carese 1 d. 3 m. visoke se v večji množini oddajo. Natančnejše polzvede v ur. Slovence pod št. 1118.

Slovenka na Dunaju

Želi v domovino nazaj in bi se rada omožila dobro nastavljenim 35 do 48 l. gospodom. Stara je 32 let, iz dobre hiše in z malim premoženjem, navašena dela in kuhinja. Naslov pove uprava Slovenca pod št. 1165.

Čebulček, grahore in grah

se dobi najcenee in najbolje v trgovini s semeni

SEVER & Komp., Ljubljana Wolfova ulica št. 12.

Možitev.

Zdravo, krepko dekle srednje starosti z več tisoči kron premoženja, se želi seznaniti v svrhu ženitve s kakim rokodelcem ali posestnikom. — Pisma pod „Srečna bodočnost 1148“ na upravo tega lista.

Velika množina sveže

čebule

dobra, po ceni, se takoj odda. Vprašaj se Vodnikov trg št. 5 dvorišče, Ljubljana. Samo osebne kučice.

Razpiše

se mesto

hišnice

na štiri razredni ljudski šoli pri Sv. Petru. Stanovanje prosto, plača po dogovoru — Prošnje na se vlagajo na krajn. solski svet Sv. Peter na Polju do aprila 1920. Prednost imajo oženjeni brez otrok.

Za dvakratno obavo v jednu se računa 8 kron.)

ELEKTROTEHNIKA
•Svetla», Mestni trg 25.
Verbajš A., Linhartova ulica 4.
GRAMOF. IN GODBENI AVTOM.
Rasberger A., Sodna ulica 5.
JAVNA SKLADIŠČA
•Balkan», L. Ljublj. javno skladišče.
Dunajska c. 33. (Tel. 366.)
KAVARNE
•Zvezda», Ivančič J., Kongres. trg
KLEPARJI
Korn T., Poljanska cesta 8.
Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.

Naročajte „Slovenca“!

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

Za dvakratno obavo v jednu se računa 8 kron.)

KNJIGARNE
Jugoslav. knjigarna, Pred škofijo.
KNJIGOVEZNICE
Knjigovoznica K. T. D., Kopit. ul. 6.
KONFEKCIJSKE TRGOVINE
Olup Josip, Pod Trančo.
Schwab & Bizjak, Dvorni trg 3.
KROJAČI
Gestrja Ferd., Poljanski nasip 8.
LEKARNE
•Pri Mariji Pomagaj», Reslj. c. 1.
MANUFAKTURNE TRGOVINE
Petkosić Jos., Stari trg 4.
Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

MIZARJI
Bizjak Peter, Spod. Šiška 136.
MODNI SALONI
Götzl Marija, Zidovska ul. 8 in 7.
MODNE TRGOVINE
Kunovar Ivan, Stari trg 10.
Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.
OPTIKI
Jurman Karol, Šelenburgova ulica.
PARFUMERIJE IN KOSMETIKA
•Uranus», Mestni trg 11.
POPRAVILA GRAMOFONOV IN GODBENIH AVTOMATOV
Rasberger A., Sodna ulica 5.

RESTAVRACIJE
•Perles», Prešernova ulica.
SOBNO SLIKARSTVO
Žuran Martin, Mestni trg 12.
STAVBENA PODJETJA
Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.
Treo Viljem, arhitekt, mestni stavbenik, Gosposvetska cesta 10.
SPEDIČIJSKA PODJETJA
•Balkan», Dunaj. c. 33. (Tel. 366.)
Uher F. & A., Šelenburgova ulica 4. (Tel. 117.)
TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO
Černe Lud., Wolfova ulica 3.

TRGOVINE S KLOBUKI
Čadež Gvido, Mestni trg 14.
TRGOVINE S PAPIRJEM
•Uranus», Mestni trg 11.
TRGOV. Z DEŽN. IN SOLNEN.
Mikuš L., Mestni trg 15.
TRGOV. Z ZELEZ. IN POLJED. STROJI
Zalta & Žilič, Gosposvetska cesta 10. (Mar. Ter. cesta.)
ZALOGE POHIŠTVA
Fajdiga Filip, Sv. Petra cesta 17.
ZOBOTEHNIKI
Zobni atelje F. Palovec, Dalmatin ul. 5, poleg Kmetske posojilnice.

V zakup se da paša na Kodelje-
vemu na par-
celah ob Ljubljani med železnico in
deponijo, pa brez dovoljenja se bo-
de kazensko zasledovati. Informacije
daje dr. Ivo Benčovič, odvetnik v
Ljubljani, Miklošičeva cesta 6.

Kmetje, pozor!

Nekatere gospodinjice imajo slab in
razkopen tlak po peči, pa bo kmalu
treba peči koloče. Gospodar naj po-
srebi za popravilo ker se še dobi pečna
opeka ali flištrovec. Tuintam kaplja
skozi streho dež, strešna opeka se tudi
dobi kdor takoj ponjo pobiti. Za kotle,
štedilnike in nove peči, se dobi tudi
z dna opeka. Ta opeka se izdeluje iz
najfinejšega goranskega tla. Opekarna
obstoja ravno 30 let. Posestnik ali pod-
letnik, ki prvič kupi svojo opeko, ima
še večje zaupanje. Kdor pa po strešno
opeko takoj ne pride, naj mi piše do-
pisanico in prejme odgovor, kedar jo
vrnemo najbrž dobi.

JOŽEF LOGAR,
Letenice pr. Goriceh, p. Kranj,
Gorenjsko.

Naznanjam sl. občinstvu, da zopet osebno izvršujem svojo
krojaško obrt
Prodajajo in kupujejo se tudi že nekoliko nošene obleke.
JOS. AHČIN, Gajeva ulica št. 2.

Štev. 237.

Prodaja

starih železnih in kamnitih kvad-
rovcev nosilcev.

Okrajni gradbeni urad ljubljanski priredi dne 15. aprila 1920 v svojih
pisarniških prostorih (Turjaški trg št. 1, I. nadstropje) ofertalno licitacijo
za prodajo starih železnih nosilcev in sicer:
6 kosov po okoli 12 m dolgih in 8 manjših kosov v skupni teži okoli
12—13.000 kg. Nosilci so 1'23 m visoki. Zloženi so pri cestnem skladišču
v Ježici.
Polek tega se proda tudi nekaj kvadrovcev iz podjedka pogorelega
skladišča tamkaj.
Blago se odstopi kupcem na licu mesta, natovoriti in odpraviti pa ga
morejo ob svojih stroških.
Teža nosilcev je navedena približno, plača se pa po resnični teži, ki
se določi na stroške kupca na tehtnici na Ježici.
Ponudbe naj se predložijo do ponedeljka dne 10. ure dopoldne. Kav-
cije v znesku 1.000 K vložiti je na čekovni račun poverjenstva za javna
dela št. 10.234. Potrdilo o polnjeni kavciji naj se priloži ponudbi. Dotično
položnico se dobi pri okrajnem gradbenem uradu ljubljanskem ali pri knji-
govodstvu poverjenstva za javna dela.
Ponudbi za kvadrovece ni treba kavcije.
Obveznost za kupca nastane takoj po vloženi ponudbi, za državo po-
tem, ko gradbena direkcija odobri prodajo.
Po odobreni prodaji mora kupec nosilce oziroma kvadrovece spraviti
najdale v roku 15 dni ter vplačati na gori omenjeni čekovni račun vred-
nost, ki se doseže po resnični teži nosilcev, oziroma kubaturi kvadrovcev.
Nosilce in kvadrovece se lahko ogleda pri cestnem skladišču v Ježici
blizu cestarske hiše.
Pojasnila daje cestar ali kdo iz njegove družine.

Vodstvo okrajnega gradbenega urada
v Ljubljani, dne 18. marca 1920.

Brez posebnega obvestila.

Preminul je po dolgem trpljenju, previden s
sv. zakramenti v 42. letu svoje dobe, danes 21. marca
ob 7. uri zjutraj moj dobri nepozabni soprog

Peter Mihelič

industrijalec

Lahka ti bodi zemljica v tvoji mili domovini,
katero si tako ljubil. Za teboj žaluje mnogo tvojih
iskrenih prijateljev, osobito tvoja soproga

Ivka.

Sevnica — Zagreb 21. marea 1920.

Dr. Ante Mihelič Ivica Mihelič
odvetnik v Ogulinu sodni pristav v Zagrebu.
polbrata.

Na prodaj je: Močan osel z vozem
vprego in sedlom.
Železen kotel za kuho zganja s kado.
Mlin za mehanje brinja. Pojasnila
daje: Janče Globočnik, Kapljavca 14.
Pošta Komenda.

Izjava.

Posestnik France Habjan
iz Stoba obžalujem in pre-
klicujem žaljive besede, ktere
sem dne 29. svečana t. l. pre-
govoril v gostilni Antona
Müllerja mlaj. o gospodih
Francetu Cerarju, občins-
kem gerentu v Domžalah, in
Jožefu Adamiču, vrvar-
skem mojstru od ravnotam,
zahvaljoč se jima, da sta od-
stopila od tožbe proti meni.
V Kamniku, 20. sušca 1920.

Franc Rode.

VINO
letnik 1917, 1918, 1919 nudi cele vago-
ne tvrdca Misla Poljana

V prometnem kraju dobra idoca

trgovina

z mešan m ali špecerij-kim blagom
se vzame s celim inventarjem v na-
jem. Naslov pove uprava tega lista
pod št. 1088

Pozor! Kupim vsako množino
praznih steklenic
oseb to pa butlik za vino, po najvišjih
cenah. — Cenjene ponudbe prosim na
K. FAVAI, delikatesna trgovina,
Spodnja Šiška št. 150.

gozdar

s predpisanim nižjim državnim izpitom
in v takojšnjemu
dva gozdna čuvaja vstopu. Ponudbe
na upravo tega lista pod „Strogo 1155.“

Zahvala.
Vsem, ki so nam o priliki
smrti naše drage soproge, oz.
mamice, hčere, sestre, tete,
gospe
Terezije dr. Žmavčeve
roj. Pelovar
soproge g. m. profesorja
lajšali gorje s prijateljsko to-
lažbo in bodrilno besedo ter
z dejansko podporo, darovali
vence in cvetlice ter sprem-
ljali prerano preminulo na
zadnji njeni poti, v prvi vrsti
učiteljskemu zboru in dijaštvu
kr. l. državne gimnazije, izre-
kamo s tem svojo najiskre-
nejšo zahvalo.
Posebno pa se najsrčneje
zahvaljujemo g. prof. Bajuku
in njegovemu di. askemu pev-
skemu zboru za gniljivi pre-
tresajoči poslovljici.
V Ljubljani, dne 20. sušca 1920.
Zalujoči rodbini:
Dr. Žmavčeva v Ljubljani in
Ant. Pelovarjeva v Bunčanih

Mestni stavbenik JAROSLAV BREUER

tehnična pisarna in stavbeno podjetje
Ljubljana, Vojaška ul. 16a (na Friškoven)

Brzjav: Breuerstavba. Telefon klic 447.

izvršuje vse nad in podtalne stavbe, kakor hiše vseh vrst, indu-
strijske stavbe, železne ce, ceste, že ezobetonске mostove, elektrarne
ter izdeluje vse v to stroko spadajoče nacrtje

Pozor! Specijalne stavbe po njegovem patentu iz votlega zidovja
60% prihranka danes najdražjega stavbenega materiala,
to je opeke. Gradnja je v dveh mesecih po pričetku popolnoma
suha in torej porabna.

Naročajte „Slovenca“!

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu vijudno naznanjam, da sem otvoril na Sv. Jako-
ba trgu št. 9 nasproti dokliške šole,
trgovino z mešanim blag. na debelo.
Zagotavljam solidne in točne po trežbe se priporočam za obilen obisk.
Z odličnim spoštovanjem
Ljubljana, v marcu 1920.
Osvaid Dobela.

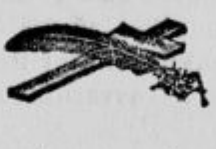
Cisto svinjsko mast

samo na debelo po najnižjih dnevnih cenah do-
bavlja I. Slavonska tvornica subomesnate robe i masti
J. Gigović, Nova Gradiška, Slavonija.

Pisarna moderno urejena **„TIMEX“** TEHNIČNO podjetje za
tovarne V. MARŠANO : **„TIMEX“** : UVOZ in IZVOZ :
Zastopn. prvovrstnih tovarn — Ekspozitura: Dunaj IV., Viktorgasse 4.
Srednja: Zagreb, Nikolićeva ulica št. 3.
Zastopstvo v Beogradu, Đukarska in Sofija.

STROJI proti takojšn. dostavi:
1. Zage po nožarmen in krožne zage, o-
lični stroji za rezanje nastavkov
(Dicke hobel), oblični stroji za za-
reze (Abicht Füge) in oblični stroji
za votlo izrezovanje (Kehlhobel),
vaji za krožne zage, brušilni stroji
2. Stružni stroji, stroji za okroglo
struženje (Fräs), skobelniki za ko-
vine (Shaping), stroji za vrtnanje in
brzovanje, skarje, ognjišča za ko-
vače, stroji za obdelovanje pločevin,
snovi, pile, stroji za rezanje vijakov
3. Posamezne pile v vseh velikostih,
različno orodje prvovrstnih tovarn.

Popolne TOVARNIŠKE naprave:
Tovarne za spirit in rafinerijo, pre-
šanje olja, škrob in drože, konzerve,
testenine in pohišstvo.
MOTORJI in LOKOMOBILI:
Elektromotorji, agregatorji, stroji,
motorji na olje in bencin, lokomo-
bili na paro in bencin, parni stroji,
lokomotive za drž. in manjše želez-
nice, vozovi za prevažanje blaga,
vodnjaki, mali vagončki za pesek itd.
GRADBENI materiali:
Nosarji, tračnice, ogibalnice, strešna
lepenka itd.

Karla Schitnik naznanja v svojem in v imenu svojih otrok in
sorodnikov vsem prijateljem in znancem prelužno vest, da je njen
predobri soprog, odnosno oče, gospod

FRANC SCHITNIK

dvorni svetnik

danes po dolgem mukepolnem trpljenju, previden s tolažili sv. vere,
vdan v božjo voljo, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb blagopokojnega se vrši danes, v torek, ob pol 4. uri
popoldne iz Leonišča na pokopališče k sv. Križu.

Kranj, 21. marca 1920.

Globoko žalujoči ostali.

Ljubljana, Prešernova ulica 54.

Največja zaloga raznovr
Prve domače ob
Kunc & Mače
Eleganten kroj! **Prodaja m**
Gosposka
Nadrobna pro
J. MAČEK, Aleks

Rihard Sněšnik pri zlatem jubileju IV. Maršila tra

J. MAČEK, Aleksandrova cesta šte. 3.

Prodaja na debelo in drobno: